

SEANCES DU JEUDI 20 DECEMBRE 1990
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 20 DECEMBER 1990ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 827.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Weyts, rapporteur, Hatry, Van Thillo, Mme Dardenne, MM. Cooreman, Wintgens, Moens, Capoen, de Clippele, Arts, Deprez, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 827.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 845.

MESSAGES:

Page 845.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Pages 846 et 855.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 827.

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van programmawet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Weyts, rapporteur, Hatry, Van Thillo, mevrouw Dardenne, de heren Cooreman, Wintgens, Moens, Capoen, de Clippele, Arts, Deprez, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 827.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 845.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 845.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijden 846 en 855.

13 feuilles/vellen

108

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe et Assemblée de l'Union de l'Europe occidentale.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 846 et 908.

M. Laverge. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 22 du 24 octobre 1934 portant interdiction à certains condamnés et aux faillis d'exercer certaines fonctions, professions ou activités et conférant aux tribunaux de commerce la faculté de prononcer de telles interdictions, et l'arrêté royal du 20 juillet 1964 portant coordination des lois relatives au registre du commerce.

M. Hatry et consorts. — Proposition de loi établissant un programme de modération de la fiscalité et de la parafiscalité.

M. Bock et Mme Delruelle-Ghobert. — Proposition de loi modifiant le régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants.

M. de Seny et consorts. — Proposition de loi tendant à atténuer les droits d'accise sur les huiles minérales mélangées aux produits agricoles.

QUESTION ORALE DE M. DE CLIPPELE AU MINISTRE DES FINANCES SUR «LA PROMESSE MINISTERIELLE DE MODIFIER L'IMPOSITION DES NON-RESIDENTS POUR 1990»:

Orateurs: M. de Clippele, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 846.

QUESTION ORALE DE M. HENRION AU PREMIER MINISTRE SUR «LA PRATIQUE RECENTE DE DONNER TROIS JOURS AU CONSEIL D'ETAT POUR DONNER SON AVIS SUR DES PROJETS DE LOI TRES IMPORTANTS»:

Orateurs: M. Henrion, M. Martens, Premier ministre, p. 847.

QUESTION ORALE DE MME AELVOET AU PREMIER MINISTRE SUR «LA SUPPRESSION DE L'INTERDICTION D'INVESTIR EN AFRIQUE DU SUD»:

Orateurs: Mme Aelvoet, M. Martens, Premier ministre, p. 848.

QUESTION ORALE DE M. BOCK AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR «L'ELECTRIFICATION DE LA LIGNE DE CHEMIN DE FER GOUVY-RIVAGE»:

Orateurs: M. Bock, M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, p. 850.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES CLASSES MOYENNES SUR «LES RETARDS APPORTES PAR LE GOUVERNEMENT DANS LA MODIFICATION DE LA LOI DU 15 DECEMBRE 1980 SUR L'ACCES AU TERRITOIRE, LE SEJOUR, L'ETABLISSEMENT ET L'ELOIGNEMENT DES ETRANGERS, MODIFICATION TENDANT A ACCELERER LES PROCEDURES DANS LE TRAITEMENT DES DEMANDES»:

Orateurs: M. Hasquin, M. Wathélet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 851.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa en Vergadering van de Westeuropese Unie.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijden 846 en 908.

De heer Laverge. — Voorstel van wet houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 waarbij aan bepaalde veroordeelden en aan de gefailleerden verbod wordt opgelegd bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen en waarbij aan de rechtbanken van koophandel de bevoegdheid wordt toegekend dergelijk verbod uit te spreken, en van het koninklijk besluit van 20 juli 1964 tot coördinering van de wetten betreffende het handelsregister.

De heer Hatry c.s. — Voorstel van wet betreffende het opstellen van een programma ter verlaging van de fiscaliteit en de parafiscaliteit.

De heer Bock en mevrouw Delruelle-Ghobert. — Voorstel van wet tot wijziging van de gezinsbijslageregeling voor zelfstandigen.

De heer de Seny c.s. — Voorstel van wet strekkende tot vermindering van de accijnzen op minerale olie vermengd met landbouwprodukten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE CLIPPELE AAN DE MINISTER VAN FINANCIEN OVER «DE BELOFTE VAN DE MINISTER OM DE BELASTING VAN DE NIET-VERBLIJFHOUDEURS VOOR 1990 TE WIJZIGEN»:

Sprekers: de heren de Clippele, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 846.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HENRION AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE RECENTE PRAKTIJK OM AAN DE RAAD VAN STATE SLECHTS DRIE DAGEN TE GUNNEN VOOR HET UITBRENGEN VAN EEN ADVIES OVER ZEER BELANGRIJKE WETSONTWERPEN»:

Sprekers: de heer Henrion, de heer Martens, Eerste minister, blz. 847.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW AELVOET AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE OPHEFFING VAN HET INVESTERINGSVERBOD IN ZUID-AFRIKA»:

Sprekers: mevrouw Aelvoet, de heer Martens, Eerste minister, blz. 848.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOCK AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER «DE ELEKTRIFICATIE VAN DE SPOORLIJN GOUVY-RIVAGE»:

Sprekers: de heer Bock, de heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, blz. 850.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN MIDDENSTAND OVER «DE ACHTERSTAND DIE DE REGERING HEEFT OPGELOPEN BIJ HET WIJZIGEN VAN DE WET VAN 15 DECEMBER 1980 BETREFFENDE DE TOEGANG TOT HET GRONDGEBIED, HET VERBLIJF, DE VESTIGING EN DE VERWIJDERING VAN VREEMDELINGEN, WELKE WIJZIGING TOT DOEL HEEFT DE PROCEDURE VOOR HET BEHANDELLEN VAN DE AANVRAGEN TE BEKORTEN»:

Sprekers: de heer Hasquin, de heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand, blz. 851.

QUESTION ORALE DE M. DE WASSEIGE AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR « LA DESTRUCTION D'ARMEMENTS BELGES PAR SUITE DE L'ACCORD SUR LE DESARMEMENT CONVENTIONNEL EN EUROPE » :

Orateurs : M. de Wasseige, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 852.

QUESTION ORALE DE M. MARCHAL AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR « LE PAIEMENT DES CHOMEURS DANS L'ARRONDISSEMENT DE NIVELLES » :

Orateurs : M. Marchal, M. Van den Brande, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 852.

QUESTION ORALE DE M. TANT AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR « LA CONVERSION EVENTUELLE DES CHEQUES-REPAS OCTROYES PAR LES POUVOIRS PUBLICS EN BONS D'ACHAT GENERAUX » :

Orateurs : M. Tant, M. Deworme, secrétaire d'Etat à l'Energie, p. 853.

QUESTION ORALE DE MME NELIS AU SECRETAIRE D'ETAT A LA SANTE PUBLIQUE ET A LA POLITIQUE DES HANDICAPES SUR L'« ENREGISTREMENT ET LA VENTE DE PRODUITS A BASE DE PLANTES » :

Orateurs : Mme Nélis, M. Delizée, secrétaire d'Etat à la Santé publique et à la Politique des Handicapés, p. 853.

POURSUITES A CHARGE DE MEMBRES DU SENAT :

Page 854.

NATURALISATIONS (Demandes) :

Prise en considération, p. 854.

Résultat du scrutin, p. 876.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 855.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales.

Discussion et vote d'articles, p. 855.

A l'article 2 : *Orateur* : M. de Clippele, p. 856.

A l'article 4 : *Orateurs* : MM. de Clippele, Hatry, p. 856.

A l'article 16 : *Orateurs* : MM. Van Thillo, Hatry, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 859.

A l'article 17 : *Orateur* : M. de Clippele, p. 859.

A l'article 18 : *Orateurs* : MM. Hatry, Van Thillo, p. 860.

A l'article 22 : *Orateurs* : M. Hatry, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 862.

A l'article 23 : *Orateurs* : M. de Clippele, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 862.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE WASSEIGE AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « DE Vernietiging van Belgische wapens ten gevolge van het akkoord over de beperking van de conventionele bewapening in Europa » :

Sprekers : de heer de Wasseige, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 852.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER MARCHAL AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER « DE UITBETALING VAN DE WERKLOZEN IN HET ARRONDISSEMENT NIJVEL » :

Sprekers : de heer Marchal, de heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 852.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER TANT AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER « DE IN ZICHT GESTELDE OMVORMING VAN DOOR DE OVERHEID TOEGEKENDE MAALTIJDCHEQUES IN ALGEMENE AANKOOPBONNEN » :

Sprekers : de heer Tant, de heer Deworme, staatssecretaris voor Energie, blz. 853.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR VOLKSGEZONDHEID EN GEHANDICAPTENBELEID OVER « DE REGISTRATIE EN DE VERKOOP VAN PRODUCTEN OP BASIS VAN PLANTEN » :

Sprekers : mevrouw Nélis, de heer Delizée, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid, blz. 853.

VERVOLGINGEN TEN LASTE VAN LEDEN VAN DE SENAAT :

Bladzijde 854.

NATURALISATIES (Verzoeken) :

Inoverwegingneming, blz. 854.

Uitslag van de geheime stemming, blz. 876.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 855.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging) :

Ontwerp van programmwet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 855.

Bij artikel 2 : *Spreker* : de heer de Clippele, blz. 856.

Bij artikel 4 : *Sprekers* : de heren de Clippele, Hatry, blz. 856.

Bij artikel 16 : *Sprekers* : de heren Van Thillo, Hatry, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 859.

Bij artikel 17 : *Spreker* : de heer de Clippele, blz. 859.

Bij artikel 18 : *Sprekers* : de heren Hatry, Van Thillo, blz. 860.

Bij artikel 22 : *Sprekers* : de heer Hatry, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 862.

Bij artikel 23 : *Sprekers* : de heer de Clippele, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 862.

A l'article 24bis (nouveau): *Orateur*: M. de Clippele, p. 863.

A l'article 30: *Orateurs*: M. Boël, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 864.

A l'article 30bis (nouveau): *Orateur*: M. de Clippele, p. 864.

A l'article 32: *Orateur*: M. de Clippele, p. 865.

A l'article 34: *Orateur*: M. Hatry, p. 866.

A l'article 35: *Orateurs*: Mme Dardenne, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 867.

A l'article 38: *Orateur*: M. Van Thillo, p. 868.

A l'article 44: *Orateurs*: MM. de Clippele, Hatry, Mme Dardenne, p. 870.

A l'article 44bis (nouveau): *Orateurs*: M. Van Thillo, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 870.

A l'article 66: *Orateurs*: M. de Clippele, Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, p. 875.

A l'article 68 (nouveau): *Orateur*: M. de Clippele, p. 876.

Projet de loi organique créant des fonds budgétaires.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Moens, rapporteur, Hatry, M. Schiltz, Vice-Premier ministre et ministre du Budget et de la Politique scientifique, p. 876.

Discussion et vote des articles, p. 877.

PROJETS DE LOI (Votes réservés):

Projet de loi fixant à dix-huit ans l'âge de l'éligibilité des conseillers communaux, p. 878.

Projet de loi modifiant certaines dispositions relatives aux statuts du personnel des forces armées et du service médical, p. 878.

Projet de loi modifiant les lois relatives au Fonds national de garantie pour la réparation des dégâts houillers, coordonnées le 3 février 1961, p. 880.

Orateur: M. Arts, p. 880.

Projet de loi modifiant la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail, p. 881.

Projet de loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales, p. 882.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT:

Page 894.

PROPOSITIONS ET PROJETS DE LOI (Votes):

Proposition de loi modifiant les limites entre les communes de La Louvière et de Morlanwelz, p. 894.

Proposition de loi modifiant les limites entre les communes de Mons et de La Louvière, p. 894.

Bij artikel 24bis (nieuw): *Spreker*: de heer de Clippele, blz. 863.

Bij artikel 30: *Sprekers*: de heer Boël, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 864.

Bij artikel 30bis (nieuw): *Spreker*: de heer de Clippele, blz. 864.

Bij artikel 32: *Spreker*: de heer de Clippele, blz. 865.

Bij artikel 34: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 866.

Bij artikel 35: *Sprekers*: mevrouw Dardenne, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 867.

Bij artikel 38: *Spreker*: de heer van Thillo, blz. 868.

Bij artikel 44: *Sprekers*: de heren de Clippele, Hatry, mevrouw Dardenne, blz. 870.

Bij artikel 44bis (nieuw): *Sprekers*: de heer Van Thillo, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 870.

Bij artikel 66: *Sprekers*: de heer de Clippele, mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, blz. 875.

Bij artikel 68 (nieuw): *Spreker*: de heer de Clippele, blz. 876.

Ontwerp van organieke wet houdende oprichting van begrotingsfondsen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Moens, rapporteur, Hatry, de heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid, blz. 876.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 877.

ONTWERPEN VAN WET (Aangehouden stemmingen):

Ontwerp van wet tot vaststelling op achttien jaar van de leeftijd van verkiesbaarheid van de gemeenteraadsleden, blz. 878.

Ontwerp van wet houdende wijziging van sommige bepalingen betreffende de rechtstoestanden van het personeel van de krijgsmacht en van de medische dienst, blz. 878.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten betreffende het Nationaal Waarborgfonds inzake kolenmijnschade, gecoördineerd op 3 februari 1961, blz. 880.

Spreker: de heer Arts, blz. 880.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken, blz. 881.

Ontwerp van programmwet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen, blz. 882.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER:

Bladzijde 894.

VOORSTELLEN EN ONTWERPEN VAN WET (Stemmingen):

Voorstel van wet tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen La Louvière en Morlanwelz, blz. 894.

Voorstel van wet tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen Bergen en La Louvière, blz. 894.

Proposition de loi modifiant les limites entre les communes de La Louvière et de Manage, p. 894.

Projet de loi accordant le titre de ville à la commune de Lommel, p. 894.

Justification de vote: *Orateur*: Mme Aelvoet, p. 895.

Projet de loi fixant à dix-huit ans l'âge de l'éligibilité des conseillers provinciaux, p. 895.

Projet de loi fixant à dix-huit ans l'âge de l'éligibilité des conseillers communaux, p. 895.

Justification de vote: *Orateur*: Mme Herman-Michielsens, p. 896.

Projet de loi modifiant certaines dispositions relatives aux statuts du personnel des forces armées et du service médical, p. 896.

Justification de vote: *Orateur*: M. Luyten, p. 897.

Projet de loi fixant pour l'année 1991 le contingent de l'armée, p. 897.

Justification de vote: *Orateur*: Mme Herman-Michielsens, p. 897.

Projet de loi modifiant les lois relatives au Fonds national de garantie pour la réparation des dégâts houillers, coordonnées le 3 février 1961, p. 897.

Explication de vote: *Orateur*: M. Geeraerts, p. 897.

Projet de loi modifiant la loi du 15 juillet 1970 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de commerce et modifiant la loi du 10 octobre 1967 contenant le Code judiciaire, p. 898.

Justifications de votes: *Orateurs*: Mme Herman-Michielsens, M. Barzin, p. 899.

Projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, l'article 213 du Code judiciaire et les articles 209 et 210 du Code d'instruction criminelle, p. 899.

Projet de loi modifiant la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail, p. 899.

Projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, la loi du 2 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de première instance, la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail ainsi que les articles 151, 153, 305 et 326 du Code judiciaire, p. 899.

Projet de loi relatif à l'enregistrement des navires, p. 900.

Explication de vote: *Orateur*: M. De Bondt, p. 900.

Proposition d'institution d'une commission d'enquête chargée d'examiner les révélations récentes quant à l'existence en Belgique d'un réseau de renseignements clandestin international connu sous le nom de «Glaive», p. 901.

Justification de vote: *Orateur*: M. Hatry, p. 901.

Projet de loi relatif aux représentants des jeunes travailleurs au sein des conseils d'entreprise et complétant les règles relatives à la création de ces conseils ainsi que des comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, p. 902.

Voorstel van wet tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen La Louvière en Manage, blz. 894.

Ontwerp van wet tot toekenning van de titel van stad aan de gemeente Lommel, blz. 894.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Aelvoet, blz. 895.

Ontwerp van wet tot vaststelling op achttien jaar van de leeftijd van verkiesbaarheid van de provincieraadsleden, blz. 895.

Ontwerp van wet tot vaststelling op achttien jaar van de leeftijd van verkiesbaarheid van de gemeenteraadsleden, blz. 895.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Herman-Michielsens, blz. 896.

Ontwerp van wet houdende wijziging van sommige bepalingen betreffende de rechtstoestanden van het personeel van de krijgsmacht en van de medische dienst, blz. 896.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Luyten, blz. 897.

Ontwerp van wet tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1991, blz. 897.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Herman-Michielsens, blz. 897.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten betreffende het Nationaal Waarborgfonds inzake kolenmijnschade, gecoördineerd op 3 februari 1961, blz. 897.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Geeraerts, blz. 897.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 15 juli 1970 tot vaststelling van de personeelsformatie van de rechtbanken van koophandel en tot wijziging van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, blz. 898.

Stemverklaringen: *Sprekers*: mevrouw Herman-Michielsens, de heer Barzin, blz. 899.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, van artikel 213 van het Gerechtelijk Wetboek en van de artikelen 209 en 210 van het Wetboek van strafvordering, blz. 899.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken, blz. 899.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, van de wet van 2 juli 1975 tot vaststelling van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg, van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken alsmede van de artikelen 151, 153, 305 en 326 van het Gerechtelijk Wetboek, blz. 899.

Ontwerp van wet betreffende de registratie van zeeschepen, blz. 900.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer De Bondt, blz. 900.

Voorstel tot instelling van een onderzoekscommissie belast met het onderzoek van de recente onthullingen over het bestaan in België van een clandestien internationaal inlichtingennetwerk, bekend onder de naam «Glaive», blz. 901.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 901.

Ontwerp van wet betreffende de vertegenwoordigers van jonge werknemers in de ondernemingsraden en tot aanvulling van de regels omtrent de oprichting van die raden en van de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, blz. 902.

Projet de loi portant création de l'Institut royal d'établissements scientifiques et culturels nationaux, et de l'Institut royal des sciences de la terre et de l'espace, p. 902.

Explication de vote: *Orateur*: M. De Bondt, p. 903.

Justification de vote: *Orateur*: Mme Delruelle-Ghobert, p. 903.

Projet de loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales, p. 903.

Projets de loi organique créant des fonds budgétaires, p. 904.

Projets de loi accordant la naturalisation, p. 904.

VOTE SUR LA MOTION DE CONFORMITE DES BUDGETS ADMINISTRATIFS AVEC LE BUDGET GENERAL DES DEPENSES:

Page 905.

Explication de vote: *Orateur*: M. Hatry, p. 906.

COMPOSITION D'UNE COMMISSION D'ENQUETE:

Page 902.

VŒUX DE M. LE PRESIDENT:

Page 905.

INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. Seeuws au secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre sur « la protection du titre et de la profession d'architecte ».

Discussion. — *Orateurs*: MM. Seeuws, De Bondt, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, p. 907.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 909.

M. Gijs. — Proposition de loi modifiant le Code électoral et la loi du 19 octobre 1921 organique des élections provinciales.

M. Cooreman:

a) Proposition de loi instaurant un système de titres de participation, de plans d'épargne d'entreprise et de contribution de participation en vue d'intéresser financièrement les salariés dans l'entreprise de l'employeur;

b) Proposition de loi modifiant la loi du 2 août 1974 relative aux traitements des titulaires de certaines fonctions publiques et des ministres des cultes.

INTERPELLATION (Demande):

Page 909.

M. Pataer au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes sur « les propos du ministre quant à la nécessité d'une unification judiciaire de l'Europe ».

Ontwerp van wet tot oprichting van het Koninklijk Instituut voor nationale wetenschappelijke en culturele instellingen en van het Koninklijk Instituut voor aarde- en ruimtewetenschappen, blz. 902.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer De Bondt, blz. 903.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Delruelle-Ghobert, blz. 903.

Ontwerp van programmwet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen, blz. 903.

Ontwerp van organieke wet houdende oprichting van begrotingsfondsen, blz. 904.

Ontwerpen van wet tot verlening van de naturalisatie, blz. 904.

STEMMING OVER DE MOTIE BETREFFENDE DE OVEREENSTEMMING VAN DE ADMINISTRATIEVE BEGROTINGEN MET DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING:

Bladzijde 905.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 906.

SAMENSTELLING VAN EEN ONDERZOEKSCOMMISSIE:

Bladzijde 902.

WENSEN VAN DE VOORZITTER:

Bladzijde 905.

INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer Seeuws tot de staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers over « de bescherming van de titel en van het beroep van architect ».

Bespreking. — *Sprekers*: de heren Seeuws, De Bondt, de heer Mainil, staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers, blz. 907.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 909.

De heer Gijs. — Voorstel van wet tot wijziging van het Kieswetboek en van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen.

De heer Cooreman:

a) Voorstel van wet tot invoering van een systeem van participatiebewijzen, de bedrijfsspaarplannen en de participatiebijdrage, met het oog op de financiële participatie van de werknemers in de onderneming van de werkgever;

b) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 2 augustus 1974 betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten en van de bedienaars van de erediensten.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 909.

De heer Pataer tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand over « de uitspraken van de minister over de noodzaak van een gerechtelijke eenmaking van Europa ».

N. 24

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 5 m.

CONGES — VERLOF

M. Kuipers, à l'étranger, demande un congé.
Verlof vraagt: de heer Kuipers, in het buitenland.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.

M. Antoine, Mme Hanquet, pour d'autres devoirs, et M. Laverge, malade, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Antoine, mevrouw Hanquet, wegens andere plichten, en de heer Laverge, ziek.

— Pris pour information.
Voor kennisgeving aangenomen.

ONTWERP VAN PROGRAMMAWET BETREFFENDE VERSCHIEDENE FISCALE EN NIET-FISCALE BEPALINGEN

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI-PROGRAMME RELATIVE A DIVERSES DISPOSITIONS FISCALES ET NON FISCALES

Discussion générale

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van programmawet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Weyts, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, dinsdagavond, 18 december 1990, vond in de commissie voor de Financien, de eindstemming plaats met 11 tegen 2 stemmen. Het ontwerp van programma-wet was dezelfde namiddag goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Dit wijst reeds op de uiterst zware belasting waaronder moest worden

gewerkt. Het werktempo dat aan de commissie werd opgelegd is onverantwoord. Het is enkel dank zij de grote inzet en de goodwill van alle leden van de commissie dat het werk tot een goed einde kon worden gebracht.

Ik wil ook heel speciaal alle diensten van de Senaat bedanken voor de uitzonderlijke inzet bij het klaarmaken van dit verslag.

Bij het opmaken van de begroting voor het jaar 1991, heeft de regering besloten een aantal fiscale maatregelen te treffen die in deze programmawet concrete vorm hebben gekregen en die kunnen worden onderverdeeld in een viertal categorieën.

Ten eerste zijn er maatregelen die tot doel hebben bepaalde fraudemechanismen te bestrijden, of vormen van belastingontwijking te verhinderen. Hier worden voornamelijk bedoeld: de financiële activiteiten van de coördinatiecentra; de couponstripping; de bondsplitting; het forfaitair gedeelte van de buitenlandse belasting; de verenigingen bij wijze van deelneming; de fictieve beleggingen.

Ten tweede zijn er maatregelen om bepaalde belastingvoordelen te beperken of te schrappen die economisch minder verantwoord zijn. Hier worden bedoeld: de reconversie- en innovatievennootschappen; de investeringsaftrek; de fictieve roerende voorheffing.

Ten derde, deze programmawet wil nog steeds op het vlak van de directe belastingen twee andere maatregelen nemen, die de wet van 22 december 1989 houdende fiscale bepalingen preciseren of herzien.

Een eerste maatregel betreft sommige gepensioneerden die in het buitenland verblijven; de tweede maatregel betreft de belasting van de elektriciteitssector en wil de wijziging concreet maken die werd aangekondigd bij de bespreking van de wet van 22 december 1989.

Ten vierde, deze programmawet omvat ook enkele bepalingen in verband met indirecte belastingen, alsmede niet-fiscale bepalingen.

De eerste maatregel betreft de speciale taks op de luxe-producten en wil de Koning een zelfde bevoegdheid toekennen als voor de BTW.

Een tweede maatregel beoogt de afschaffing van het zegelrecht op handelseffecten, waarvan het bestaan een belemmering vormt voor de modernisering van de Belgische financiële markten tegenover de concurrentie van buitenlandse centra.

De niet-fiscale bepalingen hebben betrekking op: de financieringsmiddelen van de Schatkist; de staatswaarborg ten voordele

van de gewestelijke instellingen; toewijzing van de opbrengst van de uitgifte van sommige munten; tarieven van consulaire rechten en kanselarijrechten.

Tijdens de algemene bespreking merkten vele leden op dat in dit ontwerp van programmawet zes verschillende data van inwerkingtreding zijn vastgelegd, met name het aanslagjaar 1990, het aanslagjaar 1991, vanaf 1 januari 1990, vanaf 1 januari 1991, 23 juli 1990 en 31 december 1990.

Daartegenover meent een ander lid dat de opdeling van de wet in verschillende autonome delen tot gevolg heeft dat verschillende data van inwerkingtreding zijn bepaald. Ook een volgende spreker zegt hiermee ook geen moeite te hebben omdat per slot van rekening er geen verschil wordt gemaakt tussen de belastingplichtigen.

Bepaalde vennootschappen hebben vorig jaar beslist om de einddatum van hun jaarrekening te wijzigen, omdat in de wet van 22 december 1989 geen exacte datum was ingeschreven, doch slechts een aanslagjaar.

Het probleem van de retroactiviteit werd ook uitvoering behandeld. Er werd vastgesteld dat de regering reeds op 23 juli 1990 deze beslissing heeft genomen naar aanleiding van de besprekingen van de begroting 1991. Een lid stelt de vraag wanneer dit zal worden gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*. De Raad van State en belangrijke auteurs beweren dat er geen sprake is van retroactiviteit van de fiscale wetgeving indien de wijziging gebeurt in het belastbare tijdperk zelf en daarin wordt goedgekeurd en gepubliceerd. Aangezien het jaareinde nadert is de vraag dan ook erg belangrijk wanneer de wet zal worden gepubliceerd. Ook de reconversie maatschappijen maken een belangrijk deel uit van het ontwerp.

Een andere spreker vraagt uitleg nopens de in de kranten vermelde unanimiteit tussen de vier partijvoorzitters die zou bestaan om het systeem van de reconversie maatschappijen te verlengen.

De staatssecretaris van Financiën antwoordde dat met betrekking tot de reconversievennootschappen de regering voor het eerst gebruik heeft gemaakt van het « afkondigingsprincipe » zoals dit bestaat in de Verenigde Staten van Amerika. Dit betekent dat wanneer de principiële beslissing is genomen, deze beslissing onmiddellijk moet worden bekendgemaakt om te beletten dat allerlei systemen worden opgezet om te anticiperen op een wet in wording en om te beletten dat er misbruik van voorkennis wordt gemaakt. De belastingplichtige, en het Parlement in de eerste plaats, hebben het recht om een dergelijke beslissing van de regering onmiddellijk te kennen. De regering heeft zich voorgenomen dergelijke beslissingen voortaan in het *Belgisch Staatsblad* te publiceren, wat bevestigd werd door de Eerste minister in de verklaring tijdens het begrotingsdebat in Kamer en Senaat.

Een commissielid wijst erop dat de staatssecretaris in de Verenigde Staten, waar het afkondigingsprincipe inderdaad bestaat, een beslissing van de president nog dezelfde dag aan het Parlement wordt bekend gemaakt, terwijl wij moeten constateren dat er veeleer maanden verlopen tussen de datum waarop de beslissing is genomen, en de datum van indiening bij het Parlement. Sommige beslissingen worden zelfs nooit medegedeeld aan het Parlement.

Ook moet voor ogen worden gehouden dat elke fiscale beslissing eveneens een economische weerslag heeft. De regering moet dan ook bijzonder voorzichtig zijn wanneer gebruik wordt gemaakt van dit afkondigingsprincipe. Indien de beslissing in verband met de reconversievennootschappen in het *Belgisch Staatsblad* was verschenen op 23 juli 1990, dan zouden deze maatschappijen onmiddellijk al hun investeringen hebben gestopt. Bijgevolg zou er een periode zijn geweest zonder investeringen, terwijl dit nu niet het geval blijkt te zijn.

Een andere spreker meent dat bij de afkondiging van de beslissing op 23 juli 1990 de regering onmiddellijk een ontwerp had moeten indienen bij het Parlement.

De staatssecretaris verklaart het volkomen eens te zijn met de visie van de senaatscommissie. De praktijken die nu worden opgelegd, kan ook de staatssecretaris niet goedkeuren. De beslissingen die de regering neemt bij de begrotingscontrole zouden zo vlug mogelijk, dit is binnen enkele weken, door technici — dit wil zeggen door de administratie — moeten worden omgezet in wet-

teksten. Het moeten, aldus de staatssecretaris, nog steeds de politici zijn die bepalen welke politieke keuzen worden gemaakt. De administratie moet dit nadien technisch uitwerken in wetteksten. De staatssecretaris betreurt het dat nu veelal de beslissingen van de regering door « nieuwe politici » worden uitgewerkt. Met deze « nieuwe politici » bedoelt de staatssecretaris de interkabinetten-werkgroepen. Het werk van de regering en het werk van de administratie komt hierdoor in het gedrang. Het gevolg hiervan is ook dat de teksten veel te laat bij het Parlement worden ingediend, met alle gevolgen vandien. Het is nodig dat de ambtenaren gevaloriseerd worden, niet alleen wat de remuneratie betreft, maar ook door de voldoening die zij vinden in hun werk.

Wat het probleem van de retroactiviteit betreft, geeft de staatssecretaris toe dat het ontwerp van programmawet voor bepaalde artikelen de inwerkingtreding vanaf het aanslagjaar 1991 voorschrijft, maar de Raad van State heeft hieromtrent geen bezwaar geuit op voorwaarde dat de wet vóór 31 december 1990 wordt gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*. De regering zal hiervoor de nodige inspanningen leveren.

Een tweede reeks van bepalingen treedt in werking per 1 januari 1990. Volgens de Raad van State kan ook dit zonder bezwaar worden geaccepteerd, indien dit in de memorie van toelichting wordt verantwoord en indien deze bepalingen een « reparatie » of rechtzetting zijn van vroegere wetten en zo belastingontwijkingen vermijden die niet de oorspronkelijke bedoeling waren van de wetgever. De inwerkingtreding met betrekking tot de wijziging van het afsluiten van de jaarrekeningen van ondernemingen, is een correctie van de bepalingen van de wet van 22 december 1989 waaruit een aantal oneigenlijke misbruiken zijn voortgevloeid. In deze wet waren immers geen strafbepalingen opgenomen voor de vennootschappen die de afsluitingsdatum van hun boekjaar zouden wijzigen. Dit probleem zal volgend jaar niet rijzen, omdat in dit ontwerp van programmawet de strafbepalingen reeds zijn opgenomen.

Wat de draagwijdte van de wijziging aan het systeem van de reconversievennootschappen betreft, moet men drie punten vermelden:

1. Er mogen geen nieuwe reconversievennootschappen meer worden opgericht na 23 juli 1990;
2. Op deze regeling is één uitzondering: indien het gaat om eigenlijke reconversievennootschappen, dit wil zeggen die met de steun van het Fonds voor industriële vernieuwing zijn opgericht. Deze reconversievennootschappen mogen nog tot het einde van 1990 worden opgericht;
3. Voor de bestaande reconversievennootschappen mag er nog een kapitaalsverhoging gebeuren op voorwaarde dat per 5 miljoen frank kapitaalsverhoging één voltijds werkzoekende die minstens 6 maanden werkloos was, wordt aangeworven.

De minister van Economische Zaken kwam in de commissie de artikelen toelichten inzake belasting van elektriciteitsbedrijven. Voor een goed begrip ging hij terug naar de tweede energiecrisis in 1979 om zo te komen tot de *pax electrica* die een grotere rol voor de openbare sector in het vooruitzicht stelde, zowel wat de productie als wat de distributie betreft. Het bereikte akkoord heeft drie belangrijke hoofdstukken.

Een eerste hoofdstuk handelt over de niet-discriminatie op fiscaal en financieel gebied. Een akkoord is tot stand gekomen tussen de particulieren en de overheidsproductiesector, enerzijds, en de regering, anderzijds.

Het tweede deel van het akkoord wordt gevormd door het akkoord van 1980 inzake de verdeling van de productie. In een eerste fase verhoogt de openbare sector zijn productiecapaciteit tot 8 pct. en in een tweede fase tot 12 pct. Samen met die productieverhoging is er een verhoging van zijn aandeel in de distributie zonder schadeloosstelling van de privé-sector.

Het derde deel van het akkoord heeft betrekking op de financiering van al wat omschreven kan worden als de nucleaire afval. Het akkoord bepaalt dat de elektriciteitssector voor ongeveer 55 pct. bijdraagt tot de financiering van de behandeling en de opslag van het kernafval tot in het jaar 2000. Dan zal een nieuwe onderhandelingsfase starten, doch steeds op grond van de reeds aangehaalde principes.

De minister vroeg de intrekking van de drie amendementen in de Kamer, met inbegrip dus van het amendement dat voordelig was voor de privé-elektriciteitsbedrijven die reeds voorafbetalingen hadden gedaan. De minister vreesde dat anders het Parlement zelf voldoende miljarden ter beschikking van de regering moet stellen om het kernafval te behandelen en op te slaan vanaf nu tot in het jaar 2000. De niet-ondertekening van het akkoord zou zeer zware gevolgen hebben gehad.

Voor meer bijzonderheden verwijs ik naar mijn geschreven verslag en ook naar de bijlage.

Tijdens de algemene bespreking werd door verschillende leden gewezen op de talrijke wijzigingen van onze fiscale wetgeving die ertoe bijdragen dat er een enorme rechtsonzekerheid is ontstaan. De teksten zijn daarenboven vaak ook voor specialisten onbegrijpelijk. Een wet is amper aangenomen of de regering geeft toe dat ze moet worden gewijzigd om de fouten die erin staan te verbeteren, alsmede de onbedoelde gevolgen ervan weg te werken. De regering moet een einde maken aan alle programmawetten. De fiscale wetten die aan het Parlement worden voorgelegd, moeten samenhangend zijn en duidelijk.

Ook werd betreurd dat de stimuli die een aantal jaren geleden werden goedgekeurd, en die nodig waren om het risicodragend kapitaal te bevorderen, worden afgebouwd. Er is op het ogenblik geen enkele reden om die stimuli af te schaffen. Integendeel, ze moeten worden behouden en zelfs uitgebreid om een recessie tegen te gaan.

Het zelfde lid wees op de inwerkingtreding vanaf het aanslagjaar 1991, wat geen problemen zal opleveren op voorwaarde dat de wet uiterlijk op 31 december 1990 in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt. Dat verplicht het Parlement ertoe het ontwerp van programmawet met de karwats af te handelen. De Senaat heeft niet meer de gelegenheid om ook maar de minste wijziging aan te brengen in de tekst aangenomen door de Kamer, omdat de Senaat zich aan het tijdschema moet houden.

De staatssecretaris beaamt de stelling dat onze fiscale wetgeving veelvuldig wordt gewijzigd. De wetten die in de jongste jaren aan het Parlement werden voorgelegd, zijn niet altijd in de gemakkelijkste omstandigheden besproken geweest. De moeilijkheid is echter dat de specialisten inzake fiscaliteit, die vaak mede de teksten hebben opgesteld, naderhand in die teksten mogelijkheden vinden die de wetgever niet heeft bedoeld. Indien daarna andere deskundigen worden geraadpleegd, geven die een andere interpretatie aan de wetteksten. De interpretaties van de teksten die de vertaling zijn van de politieke keuzen van de regering, zijn dus niet altijd conform. Ook de specialisten inzake directe belastingen geven dikwijls een andere interpretatie van de tekst dan bijvoorbeeld de fiscale coördinatie. Bijgevolg moet de regering de systemen die in de wetgeving zijn ontstaan, en die de wetgever niet heeft bedoeld, kunnen corrigeren. Het is dan ook een logisch verschijnsel dat de wetgever achteroploopt op de praktijk.

De staatssecretaris beaamt eveneens dat er te veel verschillende data van inwerkingtreding zijn, doch ook hier speelt het probleem van de praktijk en de interpretatie van de tekst. De administratie wordt geconfronteerd met een aantal «onoplabbare» systemen, en wijst de regering op een aantal wijzigingen die moeten worden aangebracht in de teksten. Ook het gebrek aan voorkennis is een probleem. De regering moet beslissingen kunnen nemen en vanuit deze beslissingen voorstellen kunnen formuleren. Het meest gezonde principe bestaat erin dat, wanneer de regering beslissingen neemt in het kader van de begrotingsopmaak of begrotingscontrole, zij onmiddellijk haar keuzen voorstelt aan de administratie en deze vraagt om de teksten uit te werken binnen de kortst mogelijke tijd om ze zo vlug mogelijk bij het Parlement in te dienen. Het zou logisch zijn dat programmawetten worden besproken vanaf oktober om ze vóór het einde van het jaar te kunnen aannemen.

Over de fiscale stimuli verklaart de staatssecretaris dat een aantal maatregelen beslist werden op het moment dat de regering niet geconfronteerd was met de Golfcrisis. Daarom ook heeft de regering zelf amendementen ingediend, of aanvaard. Zodoende kun-

nen een aantal bestaande gunstmaatregelen verder functioneren om tegemoet te komen aan die problematiek. Uitgaande van de nieuwe gegevens in verband met inflatie en van de nieuwe economische groeicijfers, zal de regering bij de eerstvolgende begrotingscontrole zien welke maatregelen zij nog zal moeten nemen.

Een spreker merkt op dat de belastingdruk reeds enkele jaren zo hoog is dat er voortdurend gepoogd wordt eraan te ontsnappen via fiscale fraude. De regering neemt telkens opnieuw maatregelen om misbruiken te voorkomen, maar zolang de belastingdruk te hoog blijft, zullen middelen worden gevonden om eraan te ontsnappen. Daarenboven zijn er heel wat fiscale paradijzen, niet alleen het groothertogdom Luxemburg, maar ook de Verenigde Staten van Amerika waar de hoogste aanslagvoet 28 pct. bedraagt. De kleine belastingplichtige zal weer het kind van de rekening zijn, want de grote vennootschappen kunnen zich fiscale deskundigen veroorloven die hen leren hoe ze zoveel mogelijk kunnen aftrekken. Dit komt dus neer op een sociale discriminatie van de kleine belastingplichtige. De staatssecretaris merkt op dat dit lid pleit voor een verlaging van de vennootschapsbelasting, bijvoorbeeld tot 25 of 20 pct., doch dan wel met afschaffing van alle aftrekken en alle systemen die bestaan.

Een ander lid wijst eveneens op de complexiteit van onze fiscale wetgeving, de draaglast van de fiscaliteit en de weerslag hiervan op ons ganse economisch bestel. Spreker verwijst naar de vrijheid waarover de particulieren in Europa beschikken om zich ergens te vestigen en om ergens te werken. Vandaag kunnen de Belgen bijvoorbeeld in Frankrijk wonen en in België werken. Het verschil op het stuk van de belastingen is aanzienlijk, en ze hebben er ook alle belang bij voor die formule te kiezen. Dat leidt tot spanningen. België is een klein land. De fiscaliteit is bepalend voor het gedragspatroon van zijn bevolking. De regering moet daar rekening mee houden.

Voor de vennootschappen gelden ook de Europese regels van vrijheid van vestiging en kapitaalverkeer. Vanuit het Belgisch standpunt gezien zijn er twee grote bezwaren: de zwaarste van onze fiscaliteit en de onzekerheid van de fiscale wetgeving. Indien bijvoorbeeld een vennootschap een nieuwe structuur opzet en aan de administratie vraagt wat daarvan de fiscale gevolgen zijn, dan krijgt zij nooit een antwoord. In alle ons omringende landen geeft de administratie deze service en ze houdt er zich aan.

Het summum hiervan is de retroactiviteit. Hoe kan een vennootschap weten wat zij volgend jaar moet doen wanneer de wetten nog niet aangenomen zijn! De programmawetten zetten het geheel op de helling en het Parlement krijgt niet eens voldoende tijd voor een grondige bespreking. Hierdoor krijgt men een zeer slecht beeld van het financieel klimaat in ons land, en dit terwijl Brussel de hoofdstad van Europa wil worden, en grote vennootschappen wil aantrekken. De gunstige maatregelen ten voordele van de coördinatiecentra worden voortdurend dooreengeschud. Wij geven de indruk dat wij niet weten wat we willen, zodat we geen enkele zekerheid kunnen geven aan deze vennootschappen.

De staatssecretaris geeft toe dat zolang de fiscale stelsels van ons land en de andere ons omringende landen niet identiek zijn, en vooral gelet op de grote mobiliteit en de betere communicatiemogelijkheden, mensen zullen blijven verkiezen om te gaan wonen en/of werken in het buitenland. Om de fiscale systemen één te maken in Europa, mag men niet vergeten dat de problematiek van de fiscaliteit heel sterk is gekoppeld aan het gevoerde sociale beleid. Wij betalen een prijs voor de sociale mogelijkheden die wij creëren en die anders liggen in de ons omringende landen. Trouwens sinds 1988 verhoogde de belastingdruk niet meer; voor de gezinnen was er zelfs een bijzonder sterke belastingverlaging. De staatssecretaris geeft dan cijfers van de OESO waaruit blijkt dat het gemiddeld gezin in België met twee kinderen, een return van 90 pct. van zijn bruto-inkomen krijgt. De kinderbijslag wordt er weliswaar bijgerekend, maar de return is bijzonder hoog.

Een lid van de commissie is van mening dat de vergelijking niet opgaat. In de return zijn collectieve diensten begrepen, waar de belastingplichtige die ze ontvangt, niet om gevraagd heeft, maar die hij toch moet betalen via de belastingen. De belastingplichtige

wil zelf de besteding van zijn inkomen bepalen. Hij wil niet dat de Staat het tot gemeengoed maakt, zelfs indien de Staat een groot gedeelte ervan in de vorm van collectieve diensten teruggeeft door de administraties te financieren.

De staatssecretaris weerlegt de stelling dat de return die de OESO heeft berekend de collectieve voorzieningen betreffen. Het gaat over het geld dat men in handen heeft. De staatssecretaris wijst er wel op dat de statistiek het gemiddeld inkomen betreft, wat ongeveer 600 000 frank per jaar betekent voor een gezin met twee kinderen, met daarbij nog de kinderbijslag voor deze twee kinderen. De koopkracht is sinds 1988, sinds de hervorming van de personenbelasting in ieder geval sterk gestegen. Inzake de rechtszekerheid en de rechtsonzekerheid van de belastingplichtige verwijst de staatssecretaris naar het wetsontwerp tot harmonisering van de fiscale procedures. Het ontwerp zal nog vóór het einde van dit jaar voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd. Het begrip « economische realiteit » moet als een preventief middel in de wetgeving worden ingebouwd. Hieraan moet dan wel verbonden worden dat de belastingplichtige met de administratie een ruling kan afsluiten. Het één kan echter niet zonder het ander.

Een ander lid geeft als zijn algemene opvatting over dit ontwerp van wet dat het een klimaat schept dat investeringen ontmoedigt. Aan de hand van voorbeelden betoogt hij dat het Belgische Parlement wetten maakt waarvan buitenlanders profiteren. Het is niet de eerste maal dat met dergelijke wetten holdings het land worden uitgedreven. Het is duidelijk en verdedigbaar dat dit ontwerp op zoek is naar geld, maar het daartoe aangewende middel is volgens hem ondeugdelijk. Ook keert hij zich tegen de terugwerkende kracht van dit wetsontwerp.

In ons land is in fiscale aangelegenheden enkel het bedrieglijk opzet strafbaar. Ook de Brepolsdoctrine komt ter sprake.

Een ander lid bepleit nogmaals de vereenvoudiging en de stabiliteit van ons belastingstelsel. Investerings zijn op de toekomst gericht en investeerders moeten zekerheid hebben over de fiscale toekomst om zinvol plannen te kunnen maken. In onze tijd is de nijverheid met haar investeringen de enige factor van produktie. Al de rest is overdracht. Welnu, de in dit ontwerp ingebouwde terugwerkende kracht gaat precies de tegenovergestelde richting uit. Indien wij vreemd kapitaal willen aantrekken, moeten wij zorgen voor een gunstig fiscaal terrein. Met dit ontwerp doen wij het omgekeerde, aldus dat lid.

De staatssecretaris is het daar niet mee eens. Zij is van oordeel dat de fiscale hervorming ingevoerd door deze regering meer evenwicht heeft gebracht tussen de belastingplichtigen. Zij geeft hiervan voorbeelden. De belastingdruk wordt zelfs verlaagd.

Met betrekking tot het pleidooi om onze belastingwetgeving voor buitenlandse vennootschappen aantrekkelijk te maken, merkt zij op dat de coördinatiecentra einde 1988 over ongeveer 250 miljard aan eigen vermogen beschikten, terwijl een raming voor 1991 een eigen vermogen van 640 miljard geeft. Voor de deposito's is dit respectievelijk 137 en 340 miljard. Het is dus kennelijk onjuist, aldus de staatssecretaris, dat België de jongste jaren geen fiscale inspanningen heeft gedaan om vreemd kapitaal aan te trekken. De investeringen zelf zijn hoe dan ook toegenomen.

Mijnheer de Voorzitter, voor de artikelsgewijze bespreking verwijs ik naar het schriftelijk verslag.

Het ontwerp werd in zijn geheel aangenomen met 11 stemmen tegen 2, en de rapporteur werd vertrouwen geschonken voor het opstellen van het verslag dat u vanochtend op uw bank hebt gevonden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, « inconscient, inconsistent, incohérent, incompetent, insuffisant, dégradant, déplaisant », tels sont les qualificatifs que l'examen de ce projet de loi appelle, pour qualifier ce que fait le gouvernement.

Bien que les présidents des deux Assemblées aient essayé de redresser la méthode du travail législatif imposée par le gouvernement, ce dernier a réussi à anesthésier sa majorité. Les vœux émis par les deux présidents sont restés sans écho.

Nous sommes en train de sortir de l'état de droit si difficilement acquis au cours de siècles d'efforts. Nous quittons le chemin qui indiquait clairement aux citoyens la conformité de leurs actes par rapport aux lois et aux règlements. Le travail législatif que nous accomplissons aujourd'hui est médiocre. Les chiffres eux-mêmes reflètent sa mauvaise qualité.

Le projet tient en soixante-six articles dont treize totalement nouveaux, traitant de matières auxquelles le gouvernement n'avait même pas pensé, se sont ajoutés aux cinquante-trois articles initiaux. Dix-neuf de ces cinquante-trois articles initiaux ont fait l'objet de nombreux amendements et sous-amendements. Certains articles ont même effectué la navette entre la commission et la séance plénière.

Le gouvernement nous soumet un projet dont on peut dire, en outre, qu'il ne porte pas vraiment de nom. Il est en effet permis de s'interroger sur le contenu d'un projet de « loi-programme relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales ». La composition d'un tel projet eût pu être homogène et cohérente. Malheureusement, le projet qui nous est soumis ne contient pas le meilleur, mais le pire.

M. Erdman. — Il est donc cohérent.

M. Hatry. — Nous sommes confrontés à une curieuse expérience nouvelle: la non-lecture d'un rapport portant pourtant sur des sujets techniques. En commission des Finances, un collègue, selon l'expression consacrée « faisant confiance au rapporteur » qui la mérite d'ailleurs entièrement, a laissé passer l'occasion d'exprimer un souhait pourtant indispensable: la lecture du rapport avant examen du projet en séance publique afin de se remettre en mémoire les matières traitées. L'opposition a voulu laisser la majorité aller au bout de ses folies. Nous discutons donc d'un projet hautement technique sans avoir pu, au préalable, lire le rapport des travaux. Une telle méthode de travail est significative de l'asservissement de la majorité aux exigences du gouvernement en cette matière.

Je formulerais d'ailleurs aussi une critique à l'intention du bureau et de la commission chargée d'organiser le travail parlementaire. Les engagements que nous avons adoptés en notre qualité de responsables de commission, n'ont pas été respectés. En effet, il avait été décidé de fixer un jour précis pour la réunion de la commission de l'Economie et de choisir un jour différent pour la réunion de la commission des Finances. De très nombreux membres font en effet partie de ces deux commissions.

Or, le calendrier a été bouleversé par la commission du Travail parlementaire sans souci de l'efficacité et des engagements conclus au niveau des présidents de commissions. Le PRL n'est pas le seul groupe politique de cette assemblée à ne disposer que d'un nombre limité de sénateurs spécialisés en droit économique et en fiscalité. Par conséquent, nous n'avons pu être représentés de ce fait, valablement à la commission des Finances.

Je mets en cause une organisation des travaux qui ne permet plus à une formation de taille pourtant convenable comme la nôtre de suivre tous les travaux. Les groupes de petite taille dans la majorité devraient y être sensibles.

Je désire m'adresser à vous, monsieur le Président, afin que dorénavant la commission du Travail parlementaire s'en tienne aux accords conclus entre les présidents afin de ne pas perturber davantage le travail des commissions. Les présidents s'efforcent d'être efficaces. Ils n'y réussissent peut-être pas toujours mais font preuve du désir de conduire les travaux dans de bonnes conditions.

Je regrette vivement de constater que les règles que nous nous étions imposées sont constamment violées par la commission du Travail parlementaire.

Monsieur le Président, il ne s'agit pas seulement de protester contre ce qui pourrait, à l'extérieur enlever sa dignité au Parlement, il s'agit aussi de faire en sorte qu'à l'intérieur, son fonctionnement, ne soit pas perturbé par simple opportunité.

Je voudrais, à titre d'exemple, souligner quelques cas qui illustrent la médiocrité de notre travail. En premier lieu, je citerai l'article 38 ou ancien article 26 où il n'est plus possible de faire la distinction entre une disposition à portée législative et ce qui n'est qu'un simple souhait.

Cet article dispose : « Le comité de contrôle de l'électricité et du gaz veille à ce que l'impôt résultant des articles précédents ne soit pas invoqué pour effectuer des modifications tarifaires sur les prix des fournitures d'électricité. » Le comité se bornera à « veiller » et interdira d'« invoquer » un impôt à ceux qui plaideront pour qu'il ait une influence sur les tarifs, à savoir les « contrôlés » du comité, donc les électriciens.

Quelle sera la sanction, le comité de contrôle du gaz et d'électricité sera-t-il mis à l'amende ou suspendu si, malgré cela, les contrôles « invoquent » ?

Nous créons le délit d'expression. Les contrôlés du secteur du gaz et de l'électricité ne pourront même plus invoquer qu'ils sont l'objet d'un impôt, faute de quoi le comité de contrôle sera sanctionné.

N'est-il pas ridicule de voter de telles dispositions, sans portée ni valeur législative ? Dans quel code pourrions-nous les insérer ? Des juristes éminents pourront peut-être me renseigner quant à cet article 38, remarquable dans son libellé.

Quelques autres exemples en matière de rétroactivité.

On a pris l'habitude en matière fiscale de légiférer, au moins deux fois l'an, pour assurer le financement de l'Etat mais aussi, lors du contrôle budgétaire, pour colmater les brèches du budget de l'année et à l'encontre des lois d'imposition qui, parfois, ont pourtant un caractère vénérable parce qu'elles ont fonctionné pendant plusieurs années.

Le principe de l'état de droit selon lequel la loi ne peut prévoir que pour l'avenir est bafoué. Il est cependant une règle essentielle pour le justiciable de savoir s'il commet un acte permis ou interdit et dans quelles conditions.

Toutes les mesures prises par le gouvernement en la matière s'adressent, d'ailleurs curieusement, non pas aux électeurs, aux personnes physiques — ce qui en l'occurrence provoquerait un tollé général — mais aux personnes morales qui ne peuvent sanctionner le monde politique.

Si vous traitiez le citoyen de la même façon que les entreprises, vous pourriez, par exemple décider de revoir à la hausse les barèmes des précomptes professionnels avec effet rétroactif au 1er janvier 1990. Vous réclameriez alors, par exemple, un complément de précompte, entre Noël et Nouvel An, pour l'année en cours. C'est la manière dont vous agissez, madame le secrétaire d'Etat, à l'égard des entreprises.

Des exemples que l'on peut puiser, notamment dans trois des dispositions, celles qui s'appliquent aux sociétés novatrices ou de reconversion, à l'usufruit sur titres ou au *coupon stripping*, sont des exemples concrets de cette rétroactivité que nous condamnons.

En ce qui concerne d'abord les sociétés en zone de reconversion, il est regrettable qu'une rétroactivité soit maintenue au 22 juillet 1990 — la rétroactivité porte donc sur près d'une demi-année — pour la constitution de sociétés établies dans ces zones.

La nouvelle mesure relative à l'augmentation du capital des sociétés de reconversion prévoit aussi une rétroactivité au 23 juillet 1990, sans que la moindre exception, pourtant à caractère social, ne soit prévue, jusqu'au débat à la Chambre pour le personnel qui a été engagé.

Enfin, le temps qui s'écoule entre la date d'introduction d'un contrat de reconversion et la date ultime de constitution de la société, fin de l'année, qui dépend de l'acceptation dudit contrat, peut être également jugé trop court.

L'usufruit sur titres est une mesure plus grave encore car elle ne s'applique pas uniquement aux contrats conclus à partir du 23 juillet 1990 mais aussi, rétroactivement, à tous les contrats en vigueur à cette date, même s'ils ont été conclus plusieurs années avant le 23 juillet 1990. Cette mesure de caractère général, qui porte sur des contrats anciens, n'a aucun égard ni à la qualité des contractants qui ne font pas nécessairement partie des catégories suspectes, ni à la nature des contrats qui ne revêtent pas nécessairement un caractère abusif.

Enfin, pour le *coupon stripping* — qui se trouve également dans cette catégorie de mesures — la rétroactivité n'est pas fixée au 23 juillet, mais au 1er janvier 1990 ; elle est donc de près de douze

mois. Vous affirmez que cette disposition n'est pas nouvelle en fonction de la présente loi mais apporte un correctif interprétatif à la loi du 22 décembre 1989.

On peut certainement admettre — les trois exemples que je viens d'évoquer ne correspondent pas à cette conception — que la loi rétroagisse dans certains cas lorsqu'il s'agit de donner un caractère légal à une pratique administrative qui n'est pas contestée ou de clarifier ou corriger quant à la forme une législation inapplicable. S'il est aussi évidemment acceptable que des usages frauduleux soient réprimés, je précise que les actions que vous menez ici n'entrent pas dans cette catégorie. En dehors des situations que je viens d'évoquer, il est intolérable qu'une loi rétroagisse pour régler, par exemple, des situations litigieuses antérieures, dont éventuellement les tribunaux se sont saisis — des dispositions de ce genre ont été visées par votre administration —, pour interdire des pratiques parfaitement légales au moment où il en a été fait usage, et ce pour couvrir strictement des besoins budgétaires.

La rétroactivité prévue dans cette loi-programme s'apparente en réalité à un abus de droit et viole les règles essentielles de notre Etat de droit.

J'en viens maintenant — cela vous fera plaisir, madame le secrétaire d'Etat — à une disposition du texte qui me réjouit. Il s'agit de celle que vous avez, en fait, sans en faire mention, empruntée à ma proposition de loi du 9 juillet 1990 concernant les cadres. En effet, l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 portant des dispositions fiscales devant arriver à son terme au 31 décembre 1990, il y avait lieu de prévoir une mesure temporaire permettant éventuellement au gouvernement de revoir cette loi. Je proposais, dès lors, de rendre illimitée dans le temps la possibilité pour les entreprises de recourir au système des *stock options* pour leur personnel et ce, pour une période allant au delà du 31 décembre 1990.

Je me réjouis que vous ayez adopté cette disposition mais permettez-moi de dire qu'elle reflète aussi la tendance de votre gouvernement à vouloir à la fois une chose et son contraire. En effet, je vous rappelle — nous en avons discuté en commission — que cette mesure de 1984 n'est pas particulièrement efficace. Trop peu d'entreprises y ont fait appel, la loi en question étant assortie d'un grand nombre de contraintes et de restrictions.

Bien avant ma proposition de juillet dernier, j'avais, par le biais d'une proposition de loi datée du 10 mars 1988 et intitulée « Proposition de loi modifiant l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 portant des dispositions fiscales » (document 20-1 de la session extraordinaire du Sénat de 1988), clairement indiqué quelles dispositions devaient être modifiées pour permettre à un grand nombre d'entreprises d'organiser cette participation de leur personnel au capital.

Cependant, le fait que vous vous contentiez de prolonger cette mesure et que vous ne nous indiquiez pas quelle direction vous comptez prendre m'incite à penser que le gouvernement hésite encore entre deux voies : quant au principe, vous voulez manifestement — considérant cette participation comme un stimulant — associer le personnel au capital des entreprises, mais vous n'avez pas le courage de proposer — c'est pourtant l'occasion de le faire — les mesures concrètes qui permettraient à un nombre plus important d'entreprises de recourir à l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984. Il ne faut, en effet, pas oublier que cette mesure constitue la base d'une action essentielle pour la stimulation des efforts du personnel et des cadres d'entreprises dans des pays étrangers, mais est malheureusement restée lettre morte en ce qui nous concerne.

Je vous félicite donc d'avoir osé suivre ma proposition consistant à prolonger d'une manière indéfinie une disposition qui devait expirer au 31 décembre 1990. J'estime cependant regrettable qu'au sein du gouvernement, alors que vous vous occupez de tant de vétilles, vous ne trouviez pas la possibilité — à moins que vous ne le vouliez pas — de rendre cette proposition efficace et réaliste de façon à lui donner la portée souhaitée par ses promoteurs.

Après avoir exposé un des rares points positifs de cette disposition, je suis malheureusement obligé de poursuivre par un certain nombre de constatations m'empêchant de vous délivrer le même certificat de satisfaction.

Tout d'abord, je tiens encore à féliciter notre collègue M. Weyts et à le remercier de son excellent rapport oral. Nous n'avons évidemment pas eu le temps de lire le texte de ce rapport. C'est pourquoi je me contenterai de reproduire, de mémoire, l'ensemble des critiques que d'autres ont formulées et que j'ai pu lire ces derniers temps.

On reproche au projet de comporter un trop grand nombre de détails se rapportant à des cas d'espèces. Fallait-il, par exemple, y insérer l'article 42 — ancien article 30 — relatif aux fameuses voitures antiques? L'expression *de minimis non curat praetor*, qui signifie «le préteur ne s'occupe pas des petites affaires», semble s'appliquer en l'occurrence.

Il en va de même en ce qui concerne l'ancien article 5, maintenant 11. A ce propos, on peut regretter que l'Etat ne permette pas aux entreprises de compenser leurs dettes fiscales alors qu'il s'autorise cette pratique.

J'en viens à l'article 17 — anciennement l'article 10 — qui traite de la diminution du taux du précompte mobilier fictif sur les dividendes des centres de coordination. Pourquoi ne pas avoir attaqué de front le problème du précompte mobilier attribuable aux dividendes? Nous avons pu constater que le calcul effectué par le gouvernement s'est révélé totalement faux en ce qui concerne les effets du précompte sur les titres à revenus fixes puisque, au lieu de moins-values, des plus-values en ont résulté.

Pourquoi, dès lors, vu votre besoin de ressources, ne tentez-vous pas la même opération à l'égard des revenus d'actions? Faites-le, vous joindrez ainsi l'efficacité à la logique encore que, généralement, vous n'invoquiez la logique et les similitudes que lorsque vous croyez qu'elles serviront vos objectifs!

Je dirai quelques mots de la suppression du droit de timbre sur les effets de commerce. La situation boursière très déprimée dans laquelle nous nous trouvons actuellement, devrait vous inciter à décider cette suppression puisque, d'une part, vous n'auriez pas à exiger de compensations importantes, ce qui n'aurait pas été le cas il y a trois ans, et que, d'autre part, cela permettrait de stimuler les opérations boursières.

Par ailleurs, certaines suggestions ont été émises qui permettraient d'échapper au caractère nominatif des bordereaux de vente d'or ou de métaux précieux et de requérir, par exemple, un estampillage pour éviter la double utilisation de tels documents.

Une autre mesure que je critique également consiste à retirer le bénéfice du quotient conjugal aux conjoints de fonctionnaires internationaux. Nous sommes tous persuadés que, par cette mesure incompatible avec les engagements internationaux qu'elle a pris, la Belgique se fera à nouveau condamner par la Cour des Communautés européennes, à Luxembourg, et qu'elle perdra ainsi une nouvelle fois la face!

Par ailleurs, les dispositions concernant la Société nationale du logement, la Société nationale terrienne, ainsi que la Société du canal et des installations maritimes de Bruxelles, semblent contraires à la loi spéciale du 16 janvier 1989. A cet égard, il y a seulement un doute sérieux sur le plan institutionnel, mais également un risque de perte de recettes.

En outre, la façon dont on veut à présent confier au Roi la réglementation des activités permises aux centres de coordination, constitue le type même de mesure qui suscitera des inquiétudes à l'étranger. En effet, nous en sommes à la quatrième modification du statut et à chaque modification intervenue, nous avons dû nous expliquer devant le Parlement, ce qui a nécessité une démarche formelle et obligatoire de l'exécutif devant le législatif. Et voilà que, dans le silence de votre cabinet, vous voulez faire un sort aux activités qui étaient clairement définies, qui ne pouvaient être des activités industrielles, commerciales ou accessoires! Le gouvernement était déjà armé pour agir contre les centres de coordination qui se seraient transférés des activités ne pouvant être exercées sous leur régime normal. Et maintenant, nous en arrivons à un pouvoir réglementaire, avec toutes les incertitudes qui en découlent.

Comme pour les dispositions fiscales générales et toutes celles qui concernent les sociétés de reconversion, les sociétés novatrices et la déduction pour investissements, l'action entreprise se caractérise par le changement incessant d'attitude du gouvernement, en six mois à peine: rien n'est jamais acquis, tout est continuellement remis en cause!

Je ne reviendrai pas ici sur la rétroactivité.

Il est question aussi à nouveau de débudgétisation par la transformation des bons du trésor en un emprunt linéaire au 2 janvier 1998, opération n'entraînant plus d'intérêts de la dette de 1986 grevant le solde net à financer.

Je soulignerai aussi un point dramatique à l'heure actuelle et qui semble vous échapper totalement. Sans doute ne fait-il pas partie de vos préoccupations! Je pense aux actions que vous avez entamées et que vous poursuivez à l'égard des entreprises: vous répétez, en ce domaine, les erreurs commises au cours de la décennie 70. Peut-être vous souvenez-vous des cotisations de type SOL I et SOL II qui avaient pour conséquence de pénaliser les entreprises performantes et de faire affecter leurs résultats aux canards boiteux! Vous suivez la même direction et cela, précisément au même moment conjoncturel.

En effet, depuis votre arrivée au pouvoir en mai 1988 après avoir ponctionné environ 11 milliards de francs au moyen de l'ensemble des dispositions prévues dans la présente loi, vous portez à 95 milliards de francs en recettes annuelles le prélèvement que vous opérez sur les entreprises depuis votre entrée en fonction en 1988. Et cela, précisément à un moment où la conjoncture se modifie fondamentalement.

Non seulement la FEB, mais aussi les bureaux d'études des institutions financières, le Bureau du plan, les observateurs internationaux, comme l'OCDE — sans oublier les prévisions de la Communauté européenne — soulignent ce fait; tous concluent qu'une récession majeure existe déjà aux Etats-Unis, au Canada, en Australie, en Grande-Bretagne; beaucoup moins encore sur le continent européen bien qu'elle y soit prévisible. Dans la Communauté européenne, seule l'Allemagne semble échapper, à l'heure actuelle, à cette situation. Mais l'Allemagne ne jouera jamais le rôle de locomotive de la conjoncture si elle doit le faire au détriment de la stabilité de son économie et de ses prix.

Madame le secrétaire d'Etat, aujourd'hui, en 1990, vous et votre gouvernement répétez exactement les mêmes erreurs que celles qu'ont commises vos prédécesseurs au moment où la conjoncture était sur le point de basculer dans le vide, en raison du premier choc pétrolier.

Les actions que vous entreprenez, par exemple dans le domaine de la réduction du précompte mobilier de 25 à 10 p.c., tout en exigeant des compensations qui n'ont aucun fondement et constituent un prélèvement d'impôts tout à fait injustifié puisque vous avez davantage de recettes, indiquent clairement que vous n'avez rien compris à la situation actuelle.

J'en viens à la péréquation cadastrale. Le report de celle-ci résulte de l'incapacité dans laquelle se trouve votre administration responsable de réaliser une révision efficace et nous ne pouvons que le déplorer.

Nous ne sommes plus — j'en conviens — à l'époque où l'on écrivait avec des plumes d'oie et séchait son encre avec des sabliers; il faut dès lors reconnaître que la prétendue impossibilité dans laquelle vous vous trouvez de procéder à cette péréquation parce que les méthodes sont archaïques, alors que le ministère des Finances compte près de trente mille agents, est tout à fait inadmissible. Vous disposez, en effet, d'un tiers du total des agents de l'Etat travaillant dans les ministères et ne parvenez pas à vous en tirer.

Le report de la péréquation cadastrale, assortie d'une indexation, a pour conséquence de figer complètement les structures dans lesquelles se trouvent aujourd'hui les revenus cadastraux.

Même si certaines villes comme Bruxelles ont connu une augmentation importante, à la fois de la valeur vénale des immeubles et de certains loyers, la situation s'est complètement retournée depuis un an. Si vous vous promenez dans la capitale, vous constaterez qu'une quantité énorme de logements sont en effet à louer. Nous assistons à un véritable effondrement des loyers et c'est précisément ce moment-là que vous choisissez pour indexer, bloquant ainsi les revenus de ceux qui devraient connaître une diminution des revenus cadastraux.

Il faut, à tout prix, rejeter une indexation linéaire, qui ne tient aucunement compte des évolutions diverses dans ce secteur. Que voulez-vous faire dans certaines villes sinistrées, comme Liège ou

Charleroi, où le centre-ville est profondément déprimé par l'effondrement de l'économie de ces régions? Il est manifeste qu'une indexation linéaire est la pire mesure que vous puissiez imposer dans ce domaine.

Une autre conséquence néfaste de votre boulimie d'impôts, madame le secrétaire d'Etat, est la diminution de la déduction pour investissements. Cette dernière avait pour but de stimuler les investissements et c'est au moment précis où ceux-ci sont en régression — la FEB et la Banque nationale l'ont clairement affirmé — que vous envisagez encore de réduire ce stimulant. C'est criminel d'agir ainsi, dans une période où nous devrions, au contraire, relancer cet instrument précieux en matière de croissance économique et ce d'autant plus que la hausse du taux d'intérêt va donner le coup de grâce à ceux qui désirent encore investir en ce moment.

D'autres reproches peuvent encore vous être adressés, notamment le fait que certaines dispositions ne pourront pas être mises en œuvre avant le 31 décembre étant donné qu'elles ne nous ont pas été soumises plus tôt. Il faudra également renégocier une série de conventions internationales relatives à la double imposition.

J'estime, dans l'ensemble, que ce projet de loi affecte fondamentalement non pas la crédibilité de votre gouvernement, madame, parce qu'en réalité il n'en a plus aucune, mais bien celle de notre pays, à l'étranger, compte tenu des engagements que nous avons pris.

S'il existe une certaine continuité entre les gouvernements successifs, vous n'en faites même plus preuve à l'intérieur de votre propre gouvernement. La loi de 1990 est, à certains points de vue, la remise en question de décisions prises en 1989.

Je dirai, en terminant, madame le secrétaire d'Etat — comme je l'ai dit au début de mon intervention, je n'ai pu entendre toutes vos déclarations étant donné que nous devions, en raison de la mauvaise organisation des travaux, nous partager entre les commissions et l'Economie et des Finances — que vous semblez nier le fait que notre législation est trop fréquemment modifiée. Cela ressort, en tout cas, des réponses que vous avez fournies lors du débat à la Chambre. Pourtant, en ce qui concerne des matières identiques, comme les centres de coordination et la déduction pour investissements et, en fait, tout ce qui touche les revenus des valeurs mobilières, la législation est modifiée deux fois par an. Comment peut-on encore gérer une entreprise dans de telles conditions?

Par ailleurs, en matière de mesures fiscales, vous vous fondez sur l'idée selon laquelle il vous est impossible de procéder à leur évaluation. Cependant, les centres de coordination n'ont pas provoqué de pertes au niveau des recettes fiscales; ils ont au contraire créé une matière fiscale additionnelle. Si nous n'avions pas adopté, fin 1982, les mesures en cause, il est évident que ces entreprises ne se seraient jamais réinstallées à Bruxelles. Deux tiers d'entre elles sont, en effet, actuellement situées dans la capitale et un tiers dans d'autres régions du pays. Nous avons donc réussi à renouer le roman d'amour qui existait, dans les années 60, entre la Belgique et les multinationales. Vous êtes en train de détruire le travail accompli et par l'instabilité de votre législation, et par le doute que vous avez fait naître dans les esprits car, dorénavant, les dispositions ne seront plus prises par le biais de lois, mais par arrêtés royaux que vous signerez.

Vous prenez des mesures en matière immobilière, alors que le marché connaît dans ce domaine, un véritable effondrement suite à la hausse des taux d'intérêt, qui se poursuit toujours, et à l'exagération dans la construction de bureaux et de logements. S'il n'est pas mis fin à ces pratiques, ce secteur connaîtra inévitablement un effondrement analogue à celui que des mesures analogues avaient provoqué au début des années 70.

Certaines de vos déclarations me font rêver car elles témoignent d'un état d'esprit plus que singulier. Je me permettrai de vous citer en néerlandais, madame le secrétaire d'Etat, afin de ne pas déformer votre pensée.

A la page 19 du rapport de la Chambre, à propos des centres de coordination, vous déclarez : « Op die manier wordt het ook mogelijk in strenge straffen te voorzien voor coördinatiecentra die zich niet zouden houden aan de afspraak. » On n'attrape pas les mouches avec du vinaigre, vous ne l'ignorez pas, et vous semblez

croire qu'il suffit de parler d'une *beautiful Belgium*, notamment de la beauté de la Grand-Place de Bruxelles, d'Anvers, de Bruges, de nos Ardennes et de la côte, pour attirer des entreprises. Non, nous avons besoin de dirigeants politiques et économiques responsables qui ne font pas disparaître, d'un trait de plume, des engagements pris par eux-mêmes. Dès son entrée en fonction, un gouvernement peut prendre des mesures. S'il estime qu'il doit changer de politique, il peut le faire, sa majorité le lui permettant. Ce que je vous reproche, c'est de changer de politique tous les six mois, ce qui est inadmissible!

J'ai compris, à la lumière de la comparaison que l'on devrait faire entre les mesures néfastes des années 70 et celles figurant dans la présente loi, que le gouvernement — et vous madame le secrétaire d'Etat, en particulier — a tout oublié et rien appris de l'expérience du passé. Je le regrette profondément et notre groupe ne votera évidemment pas ce projet de loi, comme vous l'aurez sans doute compris, madame le secrétaire d'Etat. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Demeester, secrétaire d'Etat.

Mme Demeester-De Meyer, secrétaire d'Etat aux Finances, adjoint au ministre des Finances. — Monsieur le Président, je ne suis pas d'accord avec la critique formulée par M. Hatry à propos des centres de coordination. Bon nombre d'entre eux et de sociétés internationales sont au courant des dispositions prévues, ce qui ne les empêche pas de solliciter leur agrégation. D'après les études effectuées par la Banque nationale, ils paient 1 p.c. d'impôts seulement. Sur un gain de 36 milliards, ils versent donc, à titre d'impôts, 360 millions.

On peut logiquement déduire de ce qui précède que malgré un impôt de 5 ou de 6 p.c., les centres de coordination, les firmes et sociétés internationales, seront encore très attirés par une installation en Belgique.

Je tiens à souligner ce fait car, monsieur Hatry, vos propos sont inexactes. En effet, de nombreuses demandes ont été introduites à l'administration suite aux décisions prises cet été par le gouvernement.

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, puisque madame le secrétaire d'Etat, est intervenue pour une réplique, je me permettrai également de lui répondre très brièvement.

Si j'étais dirigeant d'une société multinationale, je m'enquerrais aux Pays-Bas, au Luxembourg, en France, en Allemagne et en Grande-Bretagne, sans parler des paradis fiscaux, de la possibilité d'établir des centres de ce type dans tous ces pays.

Le fait d'être l'objet d'enquêtes, d'interrogations et même de demandes d'agrément ne prouve rien. Il serait plus significatif que des centres de coordination s'installent effectivement en répondant aux conditions remplies par les premiers d'entre eux, c'est-à-dire la création de centaines et de milliers d'emplois. Lorsque les nouvelles demandes se traduiront de cette façon, j'admettrai que j'ai eu tort. Or, jusqu'à présent et jusqu'à preuve du contraire, ce n'est pas le cas!

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Thillo.

De heer Van Thillo. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens in de eerste plaats de rapporteur te danken voor zijn verslag dat ik slechts heel vluchtig heb kunnen lezen, maar door de wijze waarop hij het naar voren heeft gebracht, was het voor mij toch duidelijk.

Deze programmawet bevat enerzijds maatregelen ter bestrijding van de fiscale fraude en anderzijds maatregelen die bepaalde belastingvoordelen beperken of schrappen.

De beteugeling van de fiscale misbruiken is een steeds terugkerende intentie bij de wijzigingen van de fiscale wetten. Al deze wijzigingen, aanpassingen en schrappingen leiden echter tot een absolute onoverzichtelijkheid van de fiscale wetgeving, waarin enkel nog duur betaalde experts, liefst gerecruteerd uit de hogere belastingadministratie, hun weg vinden en de weg wijzen naar

nieuw ontdekte achterpoortjes om de belastingen te ontwijken. Van een modernisering en informatisering van de belasting-administratie die moet leiden tot een efficiënte belastingheffing zonder voortdurende wetswijzigingen en verhoging van de belastingdruk, komt evenwel niets in huis.

Omwillen van het veelvuldig wijzigen van de fiscale wetgeving, kunnen wij het niet de belastingambtenaren verwijten dat — zoals *De Standaard* vandaag schrijft — de inningskosten bij ons veruit de hoogste zijn van de Westerse landen, dat de administratiekosten nergens worden geëvenaard en dat de BTW zeer laatijdig wordt terugbetaald wanneer er te veel werd geïnd.

Dat in het fiscale hoofdstuk nieuwe bepalingen met terugwerkende kracht worden ingevoerd, is in strijd met de meest elementaire rechtsbeginselen en is een weinig correcte manier om de financiële problemen, die de regering, door haar onvoldoende restrictief begrotingsbeleid in de hand werkt, te verhelpen.

Voor de verantwoording van de terugwerkende kracht beroept men zich op het afkondigingsrecht, een nieuw begrip in ons rechtsbestel dat is overgenomen uit de Verenigde Staten en dat de rechtsverhoudingen grondig wijzigt.

Zal de regering dit nieuwe rechtsprincipe nog meer toepassen? Geldt dit voor de toekomst enkel in fiscale zaken of wordt dit uitgebreid tot andere domeinen van het recht? Wanneer zal een voorgenomen maatregel als aangekondigd moeten worden beschouwd?

Door de forse verhoging van de belastingdruk op de coördinatiecentra speelt de regering met vuur. Het was immers de bedoeling grote buitenlandse multinationals aan te trekken om van België de draaischijf van de Europese dienstencentra te maken. Dit opzet is gunstig onthaald door deze bedrijven, en verschillende coördinatiecentra werden opgericht. Door haar houding maakt de regering aan deze multinationals nu duidelijk dat het gunstige fiscale regime waarmee zij werden aangetrokken op ieder ogenblik gewijzigd kan worden. Deze bedrijven zullen de boodschap begrijpen, vrees ik, en nieuwe kandidaten zullen een tweede keer nadenken alvorens zich in België in te planten omwille van een kennelijk erg broos voordeel?

Zoals de heer Hatry juist aanhaalde, was inderdaad niet de lage belasting op de winsten van de coördinatiecentra doorslaggevend voor de oprichting van die centra, wat sommige kranten ook mogen beweren. De coördinatiecentra zijn vooral interessant omdat ze mensen en infrastructuur aantrekken en werkgelegenheid scheppen.

Het beruchte incident waarbij in de Kamer, onder druk van de elektriciteitssector, amendementen die in de kamercommissie voor Financiën unaniem werden goedgekeurd, in openbare vergadering werden verworpen, is van bedenkelijk allooi. Dergelijke *faits divers* degraderen de parlementaire werkzaamheden en zeten de commissieleden, die het ernstig menen met hun wetgevende opdracht, in hun hemd.

Dit wetsontwerp zal door de PVV-fractie niet worden goedgekeurd. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne. — Monsieur le Président, en cette période de difficultés budgétaires et d'austérité plus ou moins bien partagée, le débat budgétaire qui vient de se terminer a souligné, une fois encore, combien il est capital qu'il y ait parallélisme entre, d'une part, la progression des revenus de la croissance des sociétés et, d'autre part, le rendement de l'impôt des sociétés.

Comme l'année dernière, nous assistons avec ce projet de loi portant des dispositions fiscales à la mise en place d'une série de mesures visant à limiter, dans le chef des sociétés, de nombreux abus fiscaux, notamment au travers des centres de coordination qui sont devenus les lieux privilégiés de l'ingénierie fiscale. Il est évident que nous approuvons de telles mesures, mais nous ne pouvons que regretter qu'elles arrivent en ordre dispersé, au fur et à mesure des besoins en recettes, et ne correspondent donc à aucune politique fiscale cohérente.

C'est ainsi que l'on a pu, à juste titre, s'étonner, voire s'indigner, d'une loi fiscale qui court sans cesse derrière elle-même, fai-

sant l'objet de modifications incessantes qui créent finalement une insécurité juridique préjudiciable, même au respect de l'impôt dû.

Le système engendre en effet ses propres perversions. L'ingénierie fiscale, tant stigmatisée, est le produit des textes de loi eux-mêmes, qui ont complexifié à plaisir et rendu peu claires et précises des dispositions, permettant ainsi toutes interprétations et usages impropres. Une démarche plus claire et plus saine serait, à notre avis, de prévoir un impôt général, identique pour toutes les sociétés, et d'assortir ensuite la mesure générale de dérogations éventuelles, eu égard au respect de certaines conditions. Un tel système permet une approche sélective et correspond à l'application des choix politiques, quels qu'ils soient, par ailleurs.

En effet, je voudrais ici répéter ce que nous disons depuis longtemps, à savoir que la fiscalité n'est pas une opération neutre. Outre sa fonction redistributive — qui définit en outre son orientation sociale — elle est un outil puissant d'orientation et d'impulsion socio-économique. Nous déplorons donc, une fois encore, la caractère fragmentaire et dispersé de mesures qui ne peuvent répondre, de manière cohérente, à un objectif socio-économique, *a fortiori* s'il se veut un tant soit peu novateur.

Quant aux sociétés de reconversion, il faut, pour nous, de la même manière, repenser l'ensemble du système et donner aux exonérations un caractère sélectif en fonction d'un choix politique.

Il est bien évident que des investissements visant à la production propre de produits écologiquement corrects et socialement utiles doivent être soutenus ainsi. Or, ces choix de développement sont plus que jamais urgents pour répondre aux défis d'aujourd'hui en matière d'environnement. La santé de la planète occupe quotidiennement les médias, et les réunions internationales — ou les congrès de partis — se succèdent sur ce thème. Mais de là à traduire de pieuses intentions par un outil aussi concret que la fiscalité, il y a un pas que ceux qui se disent écologistes ne franchissent pas et ne franchiront sans doute jamais, car l'écologie constitue une autre orientation de développement économique et non des « mesurètes » de protection de la nature.

Comme je viens de l'évoquer il y a un instant, notre fiscalité varie d'une année à l'autre; le phénomène se vérifie d'autant mieux pour les sociétés d'électricité qui voient, quant à elles, leur fiscalité varier, non seulement d'une année à l'autre, mais d'une assemblée à l'autre, et sur leur ordre.

Quand le contribuable ordinaire se verra-t-il, à l'instar de certaines catégories plus privilégiées, invité à négocier le taux et les modalités de l'impôt auquel il est soumis? Que penser d'un pouvoir politique qui s'incline ainsi devant des lobbies, sinon qu'il ne remplit pas son rôle de pouvoir politique, à savoir orienter des choix de développement et de société?

L'austérité doit être assumée par tous, par les sociétés d'électricité comme par les autres catégories de contribuables. Cela est d'autant plus vrai que, depuis des années, par le truchement des intercommunales mixtes, ces mêmes sociétés ont échappé à une bonne part de l'impôt et ont, ainsi, soustrait au Trésor public bon nombre de milliards!

Promouvoir une telle mesure — c'est l'objet de nos amendements — n'est pas, de la part des écologistes — je l'ai déjà dit l'an dernier — l'expression d'une rancœur vis-à-vis d'un « vieil ennemi héréditaire ». Il s'agit, pour nous, en mettant fin à une situation de quasi-monopole, encore renforcée par la toute puissance du chiffre d'affaires et des bénéfices, d'assurer à d'autres formes d'énergie et à d'autres modes de production, le droit à l'existence. Il s'agit aussi d'impulser le débat sur l'énergie et d'arriver à une tarification progressive, seul outil permettant de développer le non-gaspillage énergétique et l'utilisation rationnelle de l'énergie et d'aboutir, en fin de compte, à la maîtrise de la demande énergétique, condition d'un changement des modes de production, mais aussi d'une moindre vulnérabilité en ce domaine. A ce propos, on ne sait que trop bien que l'actualité ne cesse de nous donner raison.

Deux remarques encore avant de terminer. La première à propos des articles 6, 7, 8 et 9 concernant le problème des rentes alimentaires. Avec la loi actuelle, on arrive très souvent à ce curieux paradoxe que, dans les couples séparés ou divorcés, la personne

qui a réellement la charge de l'éducation des enfants — c'est souvent la femme — se voit fiscalement retirer les enfants à charge parce que la rente alimentaire versée et un peu plus élevée que le maximum autorisé — qui, lui, n'est pas très élevé au regard du coût réel de l'entretien d'un enfant. Par ailleurs, le conjoint qui, somme toute, n'acquiesce que son devoir de créance alimentaire est fiscalement exonéré. Bon nombre de situations injustes sont ainsi créées.

Il nous paraît plus correct d'aménager le système fiscal de manière que les parents divorcés ou séparés, payant une rente alimentaire pour les enfants, telle que fixée par jugement, puissent déduire une demi-quotité exemptée relative à ces enfants, tout comme le conjoint qui a la garde déduirait, lui aussi, une demi-quotité.

Une telle manière de procéder correspond mieux à la part réelle prise par chacun des parents dans les frais d'éducation. En outre, dans ce cas, les rentes alimentaires ne doivent plus être des revenus pour l'enfant bénéficiaire et n'entrent plus en ligne de compte pour les conditions de ressources qui déterminent les personnes à charge ou non. De notre côté, nous étudierons un texte de proposition de loi allant dans ce sens.

Ma deuxième remarque concerne l'indexation du revenu cadastral, mesure qui, pour nous, tend à atténuer le manque de courage du gouvernement pour réaliser, enfin, la péréquation cadastrale. Nous préférons donc attendre l'an prochain pour voter ces articles puisque, en cinq ans, c'est toujours le même report!

Pour les écologistes, ce projet de loi portant des dispositions fiscales reste, d'une part, dominé par un profond conservatisme quant aux orientations nouvelles à impulser dans le secteur économique et, d'autre part, dominé par une approche toujours morcelée et strictement comptable, le tout relevant d'une conception étroite de la fiscalité.

Nous ne pouvons donc que déplorer le manque de perspective globale et d'orientations politiques nouvelles de ces dispositions. Pour ces raisons, bien que nous constatons une obstination louable dans l'effort entrepris pour mettre fin à certains abus fiscaux, nous ne pouvons pas soutenir un tel projet. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cooreman.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, ook ik wil de rapporteur en tevens de secretaris van de commissie danken voor het bijzonder zware werk dat zij hebben verricht. Dat neemt niet weg dat ik graag een correctie zou aanbrengen aan het verslag, dat niet is goedgekeurd in de commissie en dat pas vanochtend werd rondgedeeld. Vorige dinsdag hebben trouwens nog stemmingen plaatsgehadt.

Op de eerste pagina is vermeld dat de commissie dit ontwerp van wet heeft onderzocht in haar vergaderingen van 13, 14 en 18 december 1990. De commissie heeft dit ontwerp helemaal niet onderzocht op 13 en 14 december want het ontwerp is pas op 18 december in de Kamer goedgekeurd. Hoe kan een commissie van de Senaat een ontwerp onderzoeken dat nog niet is goedgekeurd in de Kamer?

Wat de commissie heeft gedaan, is te vergelijken met wat ik de voorhuwelijks betrekkingen noem. Ik weet dat die nu in de mode zijn.

De commissie heeft dus teksten onderzocht die nog niet waren goedgekeurd. Een commissie kan altijd teksten bespreken en onderzoeken.

De commissie heeft in haar eerste vergadering over dit ontwerp zelfs teksten onderzocht die de daaropvolgende maandag in de commissie en dinsdag in openbare vergadering van de Kamer zijn gewijzigd.

U begrijpt dan ook dat ik deze correctie wil aanbrengen. Ik heb dit verslag immers mede ondertekend maar ik heb het nog niet geheel kunnen lezen vermits het pas, vanochtend op de banken lag.

Dit is een onmogelijke manier van handelen. Ik wil u dan ook nu reeds mededelen dat ik dit ontwerp van wet niet zal goedkeu-

ren. Ik zal de redenen hiervoor duidelijk uiteenzetten. Deze manier van handelen alleen al is voldoende om dit ontwerp niet goed te keuren.

Ik heb twee opeenvolgende jaren gewaarschuwd voor het laat-tijdig indienen van het ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen. Grondige besprekingen waren onmogelijk omdat Kamer en Senaat op hetzelfde ogenblik over dezelfde teksten discussieerden, wat totaal indruist tegen het tweekamerstelsel.

Ik heb me een eerste maal onthouden wegens de terugwerkende kracht van één artikel in de programmawet en een tweede maal wegens terugwerkende kracht van verschillende artikelen. Ik deed dat uit vriendschap voor de regering. In dit ontwerp hebben echter bijna de helft van de artikelen terugwerkende kracht. Dit is de druppel die de emmer doet overlopen. Ik zal dit ontwerp dus niet goedkeuren. Protesteren alleen volstaat niet. Wij moeten ook handelen.

De regering zal haar handelwijze pas wijzigen op het ogenblik dat het Parlement deze manier van werken niet meer aanvaardt. Als het Parlement enkel verklaringen aflegt en niet consequent handelt, zal er niets wijzigen.

De staatssecretaris is een verstandige vrouw, zoals iedereen wel weet. Zij heeft de eerste dag van de werkzaamheden van de commissie ook toegegeven dat dit geen manier van handelen is.

Wij vroegen haar, met betrekking tot de verantwoording van de terugwerkende kracht, hoe het kwam dat de regering op 22 juli besliste om bepaalde maatregelen te blokkeren vanaf 23 juli van dit jaar.

De staatssecretaris antwoordde dat de regering niet meer die beslissingen neemt, maar wel een groep politici, wat de zaken zo moeilijk maakt. Dit is inderdaad, zoals ook de staatssecretaris zegde, bijzonder frustrerend voor de administratie. De regering moet beslissen en de administratie moet de beslissingen uitwerken. In een dagblad dat ik vanochtend gelezen heb in de trein, stond dat trouwens ook.

Volgens het verslag zegde de staatssecretaris: « Nu worden de beslissingen van de regering door « nieuwe politici » uitgewerkt. Met deze « nieuwe politici » bedoelt de staatssecretaris de interkabinetten werkgroepen. Het werk van de regering en van de administratie komt daardoor in het gedrang en het gevolg hiervan is dat de teksten laattijdig bij het Parlement worden ingediend met alle gevolgen van dien. »

Die interkabinetten werkgroep, daar heb ik al van gehoord, maar ik weet niet wie er deel van uitmaakt. Het is een soort regeringsgladiogroep. Zij neemt beslissingen, die echter niet worden gepubliceerd, maar het regeringswerk wel afremmen. De regering staat hier totaal machteloos tegenover. Wie zit er in die werkgroep? Mag men wel op zulke manier te werk gaan? In die omstandigheden heb ik nog eerder een voorkeur voor volmachtwet-ten, want die worden ondertekend door leden van de regering, zodat men weet wie ervoor verantwoordelijk is.

Nu wordt er eind november een ontwerp, gedeeltelijk met terugwerkende kracht ingediend in de Kamer, dat moet worden goedgekeurd in Kamer en Senaat en gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* voor 31 december 1990. Er wordt zo een werkwijze aangehouden dat het Parlement voor schut moet gezet.

Dit is totaal onaanvaardbaar. Pas op de dag dat de Senaat, of desgevallend de Kamer, hieraan niet langer meedoet, zal men respect opbrengen voor het Parlement en geen dag vroeger. Pas op die dag ook zullen de zaken verlopen zoals zij moeten verlopen. Het kan immers beter gebeuren.

Ik heb in het ontwerp bepaalde technische fouten opgemerkt. Wij hebben dinsdag het ontwerp in de commissie behandeld op een gecorrigeerde fotocopy van een tekst die nog niet door de Kamer was goedgekeurd. De kamer heeft pas rond 16 uur gestemd en wij zijn vanaf 16 uur met de stemmingen in commissie begonnen. Ik ben er wel van overtuigd dat die tekst conform de tekst was die in de Kamer was goedgekeurd. Ik beweer dus niet dat er met de fotocopies gemanipuleerd is.

Ik heb verschillen opgemerkt tussen de Franse en de Nederlandse tekst. Hoe kan dit toch? Indien het ontwerp zo wordt goedgekeurd, dan moet er later, weer retroactief, een correctie worden aangebracht in het ontwerp. Tegen zulke zaken protesteren wij al sinds jaren.

De werkmethode is dus al een voldoende reden om tegen het ontwerp te stemmen. Dit belet niet dat het ontwerp een massa goede zaken bevat. Er werden er reeds een paar aangehaald. Ik ga akkoord met bijna alle maatregelen om misbruiken uit te sluiten.

Mevrouw de staatssecretaris, ik kan u echter andere suggesties doen. Bij de bespreking van het ontwerp van wet op de eenmansvennootschap heb ik kritiek uitgebracht. Deze vorm van vennootschap betekent voor de Staat jaarlijks 15 à 20 miljard minder inkomsten.

De bedoeling ervan was een juridische vorm te creëren, zodat een zelfstandige die alleen een bedrijfsactiviteit heeft, zijn hele vermogen niet verliest wanneer hij failliet verklaard wordt, met alle gevolgen vanden voor zijn gezin. Daarvoor heb ik tijd gestreden.

Indien ik mij goed herinner werd het ontwerp trouwens eenparig aangenomen, maar ik heb toen ook gezegd dat het de bedoeling van het ontwerp niet mag zijn fiscale ontwijkingsmogelijk te maken voor dokters, advocaten, apothekers enzovoorts. Geen kat spreekt daar echter over. Van in het begin heb ik gewaarschuwd voor het enorme succes dat dit ontwerp zou kennen, met alle nadelen van fiscale ontwijkings.

Ook het invoeren van de retroactiviteit is voor mij een reden om tegen dit ontwerp te stemmen.

Sommigen zeggen dat de wet niet naar de letter, maar naar de geest moet worden toegepast. Op het ogenblik loopt er een onderzoek naar de inkomsten van de parlementsleden, meer bepaald om na te gaan of sommige kosten niet twee keer worden afgetrokken. Dat de parlementsleden gecontroleerd worden door de fiscus vind ik maar logisch, de burgers worden het ook.

Naast de parlementsleden zijn er natuurlijk ook de ministers die, denk ik, allemaal een parlementaire vergoeding ontvangen. Ik neem wel aan dat zij in hun belastingaangifte daarvan geen forfaitair bedrag van 50 pct. aftrekken aangezien zij in tegenstelling tot de parlementsleden geen bijkomende kosten meer hebben. Zo rijdt een minister met een wagen van de Staat, krijgt hij een huishuurvergoeding of woont hij in een huis van de Staat. Ik ben er zelfs van overtuigd dat ze ook die voordelen in natura aangeven, zoals in de wet staat. Als dat allemaal niet zo zou gebeuren zou de Staat, voor de ongeveer 60 ministers samen, ten minste 60 miljoen minder opbrengen. Maar goed, ik zal daarover geen parlementair onderzoek vragen. Ik gaf dit voorbeeld maar om te illustreren dat er in de toekomst nog wondere dingen zullen gebeuren als we ons altijd beroepen « op de geest en de letter van de wet ».

De meeste maatregelen van deze wet kunnen wij onderschrijven, maar wij kunnen niet akkoord gaan met de terugwerkende kracht. In de commissie gebruikte de staatssecretaris de term « reparatiewet » — waar die vandaan komt weet ik niet — omdat deze wet fouten van andere wetten wil herstellen. Waarom moeten wij die herstellen, wij begaan toch allemaal fouten. Wie fouten maakt moet alleen maar de gevolgen dragen. Het gaat toch niet op dat wij een wet verschenen in het *Belgisch Staatsblad* en van kracht geworden, eenvoudig gaan corrigeren.

In de commissie liet de staatssecretaris zich ontvallen dat de retroactiviteit per 1 januari 1990 alleen een bevestiging inhoudt van wat de administratie al sinds een jaar doet. Dat vind ik een zeer gevaarlijke toestand. Ik stel dus vast dat het Parlement zonder onderzoek de interpretatie van de administratie bevestigt via de toepassing van de retroactiviteit.

In de Kamer werd, naar het schijnt op verzoek van de administratie, een door de regering ingediend amendement, eenparig goedgekeurd. Ik heb gevraagd of het om een positieve dan wel negatieve interpretatie ging. Beide, was het antwoord. Dat is de nieuwe methode, wat goeds er bij om het minder goede te laten slikken.

Ik kan niet aanvaarden dat men de administratie een wettekst laat interpreteren zoals zij het wenst. Zij moet de tekst interpreteren zoals hij wettelijk tot stand is gekomen. Wij moeten van bij de aanvang goede teksten trachten te maken. De Raad van State moet de nodige tijd krijgen om de teksten te controleren en het Parlement moet de tijd nemen ze grondig te onderzoeken. Wij zijn hier niet om zo maar ja te knikken en te aanvaarden wat men ons voorlegt.

De Senaat moet de teksten die door de Kamer worden overgezonden aan een grondig onderzoek onderwerpen, wat de meeste senatoren ook wensen, want dat is toch de essentiële taak van de parlementsleden. Wij moeten zelfstandig kunnen werken. Het is ongeoorloofd op een tijdsspanne van amper twee uur een ontwerp te bespreken en goed te keuren in de openbare vergadering zonder enige wijziging te kunnen aanbrengen, ook al werd er in de commissie drie dagen over gedebatteerd.

De Kamer heeft bij dit ontwerp een massa amendementen ingediend. Ik stuur haar daarover geen verwijt, want zij heeft daartoe het recht, en zelfs de plicht wanneer de tekst niet goed is. Het betekent dat zij haar werk goed heeft gedaan.

Er wordt beweerd dat de niet-retroactiviteit niet in de Grondwet is opgenomen. Dat is juist. In Frankrijk was dit begrip ooit in de Grondwet ingeschreven. Depage zegt: « Une loi du 17 ivôse de l'an II édictait que les règles nouvelles en matière de succession s'appliqueraient à toutes les successions ouvertes depuis le 14 juillet 1789. » Daarop volgde de grondwettelijke regel dat geen enkele wet ooit terugwerkende kracht mag hebben. Andere grondwetten hebben dit nadien ongedaan gemaakt.

Artikel 2 van ons Burgerlijk Wetboek spreekt duidelijk over de niet-terugwerkende kracht en bepaalt dat een wet alleen voor de toekomst geldt. Ik citeer nogmaals Depage over *la notion fondamentale et la raison d'être*: « La règle de la non-rétroactivité des lois n'est pas seulement une règle de droit, c'est essentiellement et surtout une règle de bon sens. » Dat is een grondbeginsel van het maatschappelijk leven.

Verder staat er: « La loi est un ordre donné aux citoyens et c'est souverainement inique de faire pâtir ceux-ci d'avoir obéi aux lois qui existaient lorsqu'ils ont agi ou de ne s'être point conformés à celles qui n'existaient pas encore. C'est la base fondamentale de la sécurité juridique. »

Ceux qui se sont conformés à la loi en vigueur au moment où ils ont agi doivent conserver le fruit de la confiance qu'ils lui ont faite. Sans ce gage de stabilité, toute vie juridique deviendrait impossible. On ne contracterait plus, on n'agirait plus, puisqu'on n'aurait aucune certitude de conserver le bénéfice de son activité. »

Ik zou nog meer teksten kunnen citeren, maar ik zal het nu niet doen. De regel van de niet-retroactiviteit is de basis van de rechtszekerheid, *la sécurité juridique*, en het grondbeginsel van ons maatschappelijk leven. Wanneer deze regel niet langer geldt belanden wij in de grootste onzekerheid.

Als de administratie, sommige kabinetten en de regering vaststellen dat het Parlement het toch wel slikt, kunnen zij evenzeer op het einde van 1991 wetten laten goedkeuren met retroactiviteit voor het hele jaar 1991.

Onlangs las ik in het kantoor van een industrieel, volgend opschrift: « Do it today, tomorrow it may be taxed. » Als wij dit ontwerp van wet goedkeuren moet dat voor België worden: « Doe het niet meer, want morgen zal het misschien gisteren belast worden. » (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Wintgens.

M. Wintgens. — Monsieur le Président, je voudrais d'abord m'associer aux vives félicitations adressées au rapporteur, M. Johan Weyts. En effet, ce dernier, bief qu'il soit spécialisé en la matière et coutumier de cette tâche, a manifestement dépassé ses talents en travaillant dans les conditions que nous connaissons.

Fin novembre, nous votions le budget des Voies et Moyens de l'année 1991 et nous devions dès lors encore adopter les deux volets de la loi-programme qui concrétise par des mesures législatives les décisions contenues dans ce budget. Le volet social est voté; les dispositions qui nous sont soumises aujourd'hui, essentiellement d'ordre fiscal, doivent être votées et publiées avant le 31 décembre prochain.

En effet, ainsi que je l'avais indiqué avec beaucoup d'autres lors de la discussion du budget, pour réaliser l'objectif budgétaire et ramener le solde net à financer à environ 5 p.c. du produit national brut, des mesures d'économie ont été prises pour un montant de

47,2 milliards et un accroissement des recettes de l'ordre de 16,4 milliards a été décidé. Voilà pourquoi ce projet de loi-programme comprend trois axes.

Le premier axe tend à combattre l'évasion fiscale et à corriger certains effets pervers de la législation antérieure, en limitant l'utilisation de certaines technologies fiscales actives en matière de *coupon stripping*, *bond splitting*, QFIE, centres de coordination... Ces mesures devraient rapporter quelque six milliards en 1991.

Le second axe vise à limiter certains incitants fiscaux à but économique dont la justification s'est atténuée, tout en étant encore de manière évidente nécessaires.

La réduction de la déduction pour investissements ainsi que la limitation de son rapport, le non-cumul du précompte mobilier fictif et de la déduction pour investissements dans les centres de coordination et la limitation de l'octroi du régime de faveur aux sociétés de reconversion et aux sociétés novatrices devraient rapporter quelque cinq milliards.

Le troisième axe a pour but d'introduire un impôt forfaitaire pour les producteurs d'électricité. Il s'agit d'une cotisation *sui generis* tenant compte des caractéristiques de ce secteur. Les électriciens en ont d'ailleurs négocié la modulation. Il s'agit de la fameuse *pax electrica* du ministre des Affaires économiques, M. Willy Claes. L'accord conclu permettrait d'atteindre l'objectif budgétaire, à savoir 3,5 milliards en 1990 et 4,5 milliards en 1991.

C'est dans cette logique budgétaire que je m'inscris lorsque je soutiens, au nom du groupe PSC, ce projet de loi-programme. En effet, comme je l'ai dit il y a quelque temps, le budget 1991 répartit équitablement les efforts à fournir.

Il ne faudrait cependant pas oublier les mesures prévues en matière de fiscalité immobilière. La prochaine péréquation cadastrale est reportée et entrera en vigueur au plus tôt en 1995. Entre-temps, les revenus cadastraux seront indexés dès 1991, sur la base des revenus de la période 1988-1989, ce qui implique une augmentation de 5,3 p.c.

On peut regretter ce système d'indexation annuelle automatique des revenus cadastraux parce que l'administration ne serait pas en mesure d'opérer une véritable péréquation cadastrale. Il semblerait cependant que le pourcentage traduisant la première indexation de 1991, à savoir environ 5 p.c., peut être considéré comme la moyenne de la revalorisation constatée dans le secteur immobilier. Son incidence budgétaire, quant à elle, est quasi nulle pour l'Etat mais beaucoup plus sensible — et c'est heureux — pour les finances communales. Cette mesure était d'ailleurs réclamée avec insistance par l'Union des villes et communes.

Par contre, je me réjouis, au nom de mon groupe, de ce que ce projet de loi épargne les indépendants et les petites et moyennes entreprises, éléments prédominants du tissu socio-économique de notre pays. En effet, la lutte contre certains usages abusifs et conséquences inappropriées de certaines législations ne les concerne pas.

En pratique donc, les PME sont exemptées de tout effort fiscal, à l'exception de celles occupant plus de vingt travailleurs. Pour ces dernières, l'effort se limitera à la réduction d'un demi pour cent de la déduction pour investissements.

Il me plaît également de mentionner que les mesures prises en matière de fiscalité directe ne visent pas les personnes physiques et qu'à cet égard, tous les indépendants exerçant leurs activités professionnelles sous une autre forme que la forme sociétaire, ne sont dès lors pas concernés par les mesures de la loi-programme.

Malheureusement, il me faut exprimer une inquiétude, que je partage avec de nombreux collègues, quant à l'évolution suivie, depuis longtemps déjà, par notre technique législative. J'ai d'ailleurs l'impression que je ne serai pas le seul à aborder ce sujet dans le cadre de ce débat.

Tout d'abord, le recours systématique et continu, depuis quelques années, à des lois « fourre-tout » pour régler des cas d'espèce, corriger les imperfections techniques, etc., va à l'encontre de

réformes législatives profondes soutenues par des lignes directrices. Cela vaut tout autant en matière sociale qu'en matière fiscale et ne porte aucun remède à la myopie de notre législation face aux mouvements de fond de notre société en marche.

C'est ainsi que l'on en arrive à constater un chassé-croisé constant entre l'ingénierie fiscale en développement considérable et l'administration fiscale, qui se voit obligée de colmater les brèches. Si la législation était moins complexe, en serions-nous là ? La question mérite d'être posée, sauf si ces corrections quasi annuelles de corrections, elles-mêmes rectifiant les données précédentes, et ses ajustements d'ajustements antérieurs, eux-mêmes ajustements d'ajustements, étaient examinés sous un angle dont le caractère devrait, je l'avoue, être insolite.

Monsieur le Président, à la veille des expressions heureuses et joyeuses de fin d'année, je vous prie de me permettre une impertinence. En effet, on peut imaginer que les avalanches de correctifs intervenues lors de sessions législatives précédentes, entraîneront un travail préparatoire important de confrontation de points de vues, des échanges, des caucus, des colloques, des réflexions, la publication de notes et des simulations nombreuses avec différents paramètres. Par la suite, l'administration et les collaborateurs des ministres, les ministres et secrétaires d'Etat concernés et, enfin, le ministre qui se présente au Conseil des ministres détermineront leur position. Quant à la suite, elle nous est bien connue.

Et cette suite ne peut m'empêcher de me rappeler un texte célèbre de John Maynard Keynes dans sa « Théorie générale de l'emploi, de l'intérêt et de la monnaie », ainsi libellé : « Si la Trésorerie était disposée à emplir de billets de banque de vieilles bouteilles, à les enfouir à des profondeurs convenables dans des mines désaffectées qui seraient ensuite comblées avec des débris urbains — compétences régionalisées — « et à autoriser l'entreprise privée à extraire de nouveau les billets suivant les principes éprouvés du laisser-faire — le droit d'exploiter les terrains « billettifères » étant bien entendu concédé par adjudication — le chômage pourrait disparaître... »

Ce conseil, présent dans toutes les mémoires, donna facilement bonne conscience aux décideurs politiques pour prendre les décisions qui contribuèrent à donner à la dette publique, l'ampleur que nous connaissons tant l'emploi était, avec raison quant à l'objectif, la priorité des priorités.

Aujourd'hui le sac et le rissac de nos opérations doivent aussi contribuer à consolider, voire à accroître l'emploi du côté de l'Etat et des organismes paraétatiques, mais aussi du côté des fiscalistes, des experts, des juristes-fiscalistes, des juristes spécialisés, des économistes-fiscalistes, des ingénieurs-fiscaux, des réviseurs, des collaborateurs de ces derniers, des penseurs, des lobbyistes, des concepteurs, des cadres, de nombreux employés jusqu'aux dactylos et coursiers de ces derniers cités dont le nombre et les revenus augmentent sans cesse.

Les ajustements sont à peine déposés dans une des Chambres — je devrais dire « bien avant qu'ils ne le soient », si je refusais d'être naïf — que les ordinateurs sont déjà alimentés pour établir les nouvelles ripostes les plus productrices de parades, d'échappatoires ou même de résultats plus intéressants encore.

Je n'ai pas retrouvé le nom de celui — existe-t-il ? — qui aurait dit que l'impôt le plus simple était le plus difficile à éluder. J'en conclus qu'il s'avère donc qu'un impôt complexe dans ses applications est porteur d'emplois. Bonne nouvelle que celle-là !

Ces affrontements dits d'ingénierie fiscale n'ont-ils pas cependant atteint, sinon dépassé, le seuil de la sagesse et du bon sens ? Quand retrouverons-nous des lignes directrices plus fermes, mieux structurées ? Et je reprends la citation de Keynes, laquelle n'est pas exempte d'ironie face à la situation que nous déplorons — je cite : « ... et, compte tenu des répercussions » — je rappelle qu'il s'agit de la logique des bouteilles « billettifères » — « il est probable que les revenus réels de la communauté, de même que sa richesse en capital, seraient sensiblement plus élevés qu'ils ne le sont réellement. »

Élévation de certains revenus? Oui. Au sein de notre communauté? Peut-être. Mais sous la coupe normale de notre système fiscal? On peut toujours rêver...

Si Keynes avait pu envisager notre esprit créatif, il n'eut point eu besoin d'imaginer de vieilles bouteilles emplies de billets de banques dans des mines désaffectées, certaines de nos mesures fiscales revues régulièrement pouvant suffire!

Mon impertinence ne peut perdurer, revenons donc au ton qui sied à cette tribune. N'est-il pas regrettable qu'on ait dû, en commission de la Chambre, constater la rétroactivité de certaines mesures proposées? Heureusement, les objections pertinentes de certains commissaires y ont mis fin, du moins partiellement, en matière de sociétés novatrices et de sociétés de reconversion. Nous ne pouvons que nous en déclarer satisfaits.

Enfin, avant de terminer, je me permets d'associer mon groupe aux critiques portant sur les conditions dans lesquelles le Parlement a été quasiment contraint de s'exprimer sur ce projet. En agissant de cette manière, le gouvernement nous a donné l'impression de faire peu de cas d'une institution qui est pourtant censée constituer la pierre angulaire d'un régime démocratique.

Avant d'entamer tout débat sur la réforme institutionnelle des assemblées, ne serait-il pas opportun de s'interroger sur l'attitude des gouvernements successifs à l'égard du Parlement et de tenter de restaurer le respect minimum qu'un gouvernement se doit de témoigner envers les représentants des citoyens? La démocratie n'est-elle pas, en résumé, le peuple souverain? A quoi servirait encore une réforme des assemblées si ces dernières sont amenées, quelle que soit leur forme, à ne devenir que de simples chambres d'entérinement? A quoi bon faire du Sénat une assemblée fédérale si nos gouvernements persistent à adopter une même désinvolture à son égard?

Les initiatives législatives du gouvernement priment de plus en plus les initiatives parlementaires, limitant ainsi fortement le rôle du Parlement. Dans de telles circonstances, il devient presque indécent de supprimer le peu de pouvoirs qu'il lui reste, à savoir l'analyse des projets qui lui sont soumis.

Aussi est-ce en tant que parlementaire quelque peu excédé et en tant que président de groupe, relais naturel de parlementaires qui se considèrent bafoués, que je m'adresse à vous, madame le secrétaire d'Etat, et, par votre intermédiaire, à l'ensemble du gouvernement: je vous demande de veiller à ce que de telles situations ne se reproduisent plus à l'avenir, sinon à titre tout à fait exceptionnel, lors de circonstances qui seraient vraiment particulières de par leur caractère d'imprévisibilité.

C'est donc en encourageant vivement le gouvernement à se pencher sur cette problématique que j'apporte le soutien du groupe PSC au projet de loi-programme portant des dispositions fiscales et non fiscales. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Moens.

De heer Moens. — Mijnheer de Voorzitter, het ontwerp met de onmogelijke naam dat wij nu bespreken, werd misschien wel, zoals de voorzitter van de commissie zojuist heeft gezegd, op een ongewone manier en bijzonder snel behandeld, maar dat betekent niet dat wij het niet grondig zouden hebben gedaan. Alleen al uit het feit dat het verslag 110 bladzijden lang is, blijkt dat wij ons met het ontwerp op een ernstige wijze hebben beziggehouden. Wij moeten de rapporteur ook feliciteren met zijn werk dat hij op korte tijd en in moeilijke omstandigheden heeft uitgevoerd.

Het ontwerp heeft een onmogelijke naam en het verwondert mij ten eerste dat de regering zo'n bizarre naam heeft gekozen, namelijk « ontwerp van programmawet betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen », net alsof er behalve fiscale en niet-fiscale nog andere bepalingen bestaan. Als ik zeg: « De senatoren die aanwezig zijn en de senatoren die niet aanwezig zijn », dan heb ik ze allemaal. Eigenlijk had de regering dus kunnen zeggen « ontwerp van programmawet houdende verscheidene bepalingen ». Maar dat zou nietszeggend geweest zijn net zoals de gekozen titel evengoed zinledig is.

Mevrouw de staatssecretaris, het verwondert mij nog meer, of eigenlijk ook niet, maar dat is uw verantwoordelijkheid niet, dat de regering voor een ander ontwerp een dergelijke titel niet kiest.

Een ontwerp dat parallel loopt met onderhavig ontwerp en eerst in de Senaat is behandeld, heette alleen maar « ontwerp van wet houdende verscheidene sociale bepalingen ». Niemand heeft het in zijn hoofd gehaald om daaraan toe te voegen « verscheidene niet-sociale bepalingen », ook al zijn niet alle bepalingen ervan zo sociaal.

Ik zal nu het standpunt van de SP over het huidige ontwerp meedelen, alhoewel op een beknopte wijze. Ik zal me namelijk beperken tot die thema's die de aandacht van de bevolking hebben getrokken, of waarbij er nogal wat lobbywerk te pas is gekomen, of waarover openbare verklaringen door partijvoorzitters werden afgelegd, waardoor het voorstel in de Kamer is geamendeerd. Ik zal uiteenzetten wat wij over dat alles denken. Bovendien spreek ik over punten die normalerwijze de publieke opinie altijd raken. U begrijpt dan meteen dat ik iets wil zeggen over de kadastrale indexatie.

Artikel 18 handelt over de reconversie maatschappijen. Zoals u allen bekend is, was het in juli van dit jaar de bedoeling van de regering om aan dit stelsel van fiscaal voordeel een einde te maken, om de eenvoudige reden, dacht de regering, dat de feitelijke economische omstandigheden van dien aard waren dat aan dit soort fiscale aanmoediging geen behoefte meer was. Achteraf heeft de regering ingezien dat ze misschien mosselen had geroepen vóór ze aan de wal waren.

In de Kamer hebben een aantal leden, die de situatie op het terrein goed kennen, een amendement ingediend en de regering vond dat zij hierop wel kon ingaan. Dit amendement was ingegeven door twee overwegingen. De ene werd hier reeds uitvoerig door de heer Cooreman toegelicht, namelijk dat ook in dit zeer belangrijke artikel een gedeeltelijke retroactiviteit is opgenomen. Wanneer men immers in december beslist dat bepaalde fiscale maatregelen met ingang van 22 juli 1990 niet meer mogen worden toegepast, kan men zich afvragen wat de bedrijfsleiders zullen doen die maatregelen hebben genomen om eventueel de toen nog geldende wetgeving toe te passen. Dit is inderdaad een beetje het mes op de keel zetten nadat de betrokkene al overleden is.

De heer Toussaint, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Eigenlijk was dit onaanvaardbaar, ook voor ons, vooral waar wij meenden dat de economische omstandigheden in bepaalde Gewesten van het land nog altijd behoefte hadden aan dit soort fiscale aanmoediging.

In de Kamer meende men dat de toezegging gedaan door de drie partijvoorzitters van de meerderheid op een colloquium waarop vele en belangrijke personen aanwezig waren, geen dode letter kon blijven.

Men besliste toen 22 juli als richtdatum te houden, maar voor de eigenlijke reconversievennootschappen bleef evenwel de oprichtingsmogelijkheid bestaan tot eind 1990, bovendien kon de kapitaalverhoging ook voor de oneigenlijke reconversievennootschappen nog gebeuren tot eind 1992. Deze kapitaalverhogingen dienden evenwel gepaard te gaan met het opheffen van de structurele werkloosheid. Daarom moest men per kapitaalverhoging van 5 miljoen ten minste één werkloze die langer dan zes maanden werkloos was, in dienst nemen.

Dit draagt de goedkeuring weg van de socialisten, want de retroactiviteit, waaraan we toch enige aanstoot namen, is grotendeels verholpen door de datum te verschuiven. Bovendien blijft de geest van de wet gerespecteerd door de verplichte aanwerving van structureel werklozen.

Door deze beperkingen wordt bovendien de financiële impact voor de overheid, die door een ongelimiteerde voortzetting van het systeem misschien zeer nadelig was geweest, voldoende afgeremd.

Artikel 29, dat betrekking heeft op de kadastrale indexatie, is voor ons van groot belang omdat het begrip kadastraal inkomen in het wetsontwerp op een heel restrictieve manier wordt aangepast. Niet het wettelijk bepaald kadastraal inkomen zal worden gewijzigd, maar het bedrag dat overeenstemt met dat kadastraal inkomen dat voor iedere belastingplichtige tot de volgende perekwatie vastligt, zal voor een beperkt aantal materies, name-

lijk de werkelijke inkomstenbelasting en de onroerende voorheffing, restrictief worden geïndexeerd, en dit tot de volgende kadastrale perекwatie in 1995.

Het bedrag dat bepalend is om het « klein beschrijf » al dan niet mogelijk te maken en het bedrag dat bepaalt of men al dan niet een bescheiden woning heeft, blijven in overeenstemming met het onveranderde kadastraal inkomen. Enkel omwille van de inkomsten van de Schatkist wordt het kadastraal bedrag aangepast, evenwel slechts voor een beperkt aantal wetgevingen.

Het is heel belangrijk dat de Belgische burgers weten dat het op deze manier gebeurt en niet op een onbeheerste manier die bovendien onwettig zou zijn.

Een derde aspect, het fiscale aspect van de *pax electrica*, wordt geregeld door de artikelen 35 en 37 van het ontwerp.

Ook hierover is in de Kamer enige beroering ontstaan. Sommige kamerleden waren van oordeel dat er een distorsie zou kunnen ontstaan tussen de privé-producenten en de openbare producenten van elektriciteit ten gevolge van de bijzondere bijslag. Dit is een belasting waarvan we wel de opbrengst kennen, maar die wij geen echte belasting mogen noemen vermits ze een verrekening is *à la tête du client* waarmee de regering een resultaat van 3 tot 3,5 miljard wilde bereiken.

Men heeft het percentage van de bijzondere bijslag dus aangepast aan het te bereiken doel. Deze aanslag kan voor de privé-producenten via artikel 37 van het ontwerp worden verrekend met de normaal verschuldigde en werkelijk betaalde inkomstenbelasting. Vermits dit niet mogelijk was voor de openbare producent van elektriciteit oordeelden een aantal kamerleden dat deze distorsie ongedaan moest worden gemaakt. Zij hebben een amendement ingediend ertoe strekkende de roerende voorheffing voor de openbare sector op de inkomsten uit participaties — bijvoorbeeld in de distributie-intercommunales — verrekenbaar te maken met de bijzondere aanslag, zodat de betaalde belasting voor de privé- en de openbare sector op min of meer dezelfde manier zou worden behandeld.

De regering heeft dit amendement aanvaard. Het is in de commissie aangenomen, maar het moet toch worden gezegd dat dit op elk moment gebeurde, met uitdrukkelijk voorbehoud van de regering. U kan er de kamerverslagen op nalezen, mijnheer Cooreman. De regering antwoordde telkens dat dit slechts mogelijk is zolang de *pax electrica*, die één geheel uitmaakt, daardoor niet in het gedrang wordt gebracht.

Blijkbaar was dit protocol door het amendement wel in het gedrang gebracht. De privé-producenten oordelen — ik heb de tekst bij me en ze hebben gelijk — dat het akkoord moet worden beschouwd als één geheel waarin de uitbouw van, ten eerste, het openbaar productiepark, ten tweede, de fiscaliteit van de sector en, ten derde, het nucleair passief begrepen zijn. Daaruit kan men geen onderdeel lichten, temeer daar de partijen vroeger in het ontwerp-protocol, dat al is geparafeerd, waren overeengekomen welke de fiscale maatregelen waren, namelijk « de wettelijke en reglementaire bepalingen die bestonden op het ogenblik dat het ontwerp-akkoord werd geparafeerd ».

Door het amendement in de Kamer werden deze maatregelen gewijzigd. De voltallige Kamer heeft het standpunt van de privé-producenten aanvaard, het amendement in openbare vergadering ingetrokken en de oorspronkelijke tekst aangehouden.

Ook wij denken dat *pacta sunt servanda*. Als er inderdaad een protocol is moet het worden nageleefd. Wij moeten, zoals de regering, nagaan wat het belangrijkste is. Weegt het overwogen voordeel voor de openbare sector, dat slechts invloed heeft op een zeer kleine fiscale massa op, tegen het verlies van de inzet van de privé-sector in het behandelen van de *waste*, wat met miljarden gepaard gaat? Voor de socialisten is het akkoord, waarbij de openbare sector zowel in de productie als in de distributie een grotere armslag kan krijgen, politiek belangrijk. Wij stellen dan ook dat het akkoord wordt uitgevoerd in zijn geheel.

Mijnheer de Voorzitter, dat waren de drie aspecten waarover ik kort iets wenste te zeggen. Ik besluit.

Wij zullen het ontwerp goedkeuren. Wij zijn gelukkig met de manier waarop de regering de begroting nu al verschillende jaren uitvoert. Wij zijn vooral gelukkig met het resultaat daarvan.

Vanochtend nog las ik in het berichtenblad van het Vlaams Economisch Verbond, in de rubriek *Ecokoortsthermometer*: « Het overheidsdeficit daalde in oktober reeds onder de 6 pct. Het bedraagt thans 5,7 pct. Sinds december vorig jaar is het overheidstekort lager dan de 7 pct. van het BNP die het regeringsobjectief was. »

Dit is toch een heel mooi compliment vanuit volstrekt onverdachte bron. Er moet dus niet, zoals sommige leden van deze vergadering en vooral van een bepaalde oppositiepartij zeggen, weer een regering komen die aan de slag gaat. Deze regering is al twee jaar op een bijzonder intelligente en doortastende manier aan de slag. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal het vooral hebben over de artikelen 18 en 19 aangaande de reconversiewetten, maar vooraf toch nog een paar algemene opmerkingen.

Zoals de heer Cooreman en anderen reeds hebben aangeklaagd, is de werkwijze totaal onaanvaardbaar. Op een drafje zulke belangrijke zaken erdoor jagen is de naam parlementair werk niet waardig. Ook over de aanpak zelf hebben wij opmerkingen.

Een programmawet moet een instrument zijn om het begrotingsbeleid van de regering uit te voeren. Thans is het echter een wet die allerlei hangende zaken moet regelen, fouten uit het verleden moet herstellen, enzovoort. Ook dat is onaanvaardbaar. Wij kunnen ons niet akkoord verklaren met deze gang van zaken. Het maakt de zaken alleen ingewikkelder en ondoorzichtiger. Bovendien legt het een hypotheek op de betrouwbaarheid en het gezag van de regering. Nu moet men zaken zoals de huurwet en de wet op het kadastraal inkomen naar een latere datum verschuiven, in de eerste plaats omdat de administratie niet beschikt over voldoende werkingsmiddelen en -mogelijkheden om haar taak behoorlijk te vervullen.

Ik kom nu tot de artikelen 18 en 19. In die artikelen wordt voorgesteld om de fiscale voordelen die in 1984 werden toegekend aan de reconversie maatschappijen, af te schaffen met terugwerkende kracht tot 23 juli 1990. Volgens de regering zijn fiscale stimuli in de huidige economische toestand overbodig.

Deze redenering kan eventueel gelden voor de traditioneel economisch sterke gebieden, maar niet voor ontwikkelingsgebieden zoals de Westhoek, de Kempen en Limburg. De fiscale voordelen waren de voorbije jaren de sterkste instrumenten voor de regionale ontwikkeling. In elk van de drie reconversiegebieden is de werkgelegenheid sterker gestegen dan in de andere regio's. Zo groeide in de Westhoek de industriële tewerkstelling in de periode 1984-1989 met 11 pct. tegenover een groei van 4 pct. in West-Vlaanderen en een daling van 0,8 pct. in geheel Vlaanderen.

Niettegenstaande deze opmerkelijke groei blijven de ontwikkelingsgebieden kampen met structurele problemen. Werkloosheid en emigratie blijven groot. Het inkomensniveau is in dat gebied nog altijd laag. Volgens het verslag van de senaatscommissie zou op basis van de belastingaangiften in de Westhoek het gemiddeld inkomen 15 pct. lager liggen dan het gemiddelde in Vlaanderen. De industrialisatiegraad in de Westhoek bedraagt er, volgens datzelfde verslag, maar 7,2 pct. tegen 9,5 pct. voor het Vlaamse Gewest.

Volgens ons moeten ontwikkelingsgebieden eerder in periodes van economische opgang worden ondersteund omdat er dan precies ruimte ontstaat om initiatieven te nemen en projecten te ontwikkelen. Het wegvallen van de fiscale voordelen zal bij de ontwikkelingsgebieden des te zwaarder aankomen omdat zij het hoofd moeten bieden aan een sterke concurrentie van aangrenzende buitenlandse gebieden. Uitermate gunstige vestigingsvoorwaarden in Noord-Frankrijk trekken heel wat potentiële investeerders weg uit West-Vlaanderen en de Westhoek in het bijzonder.

Wij betwisten de stelling van de regering dat deze maatregelen leiden tot besparingen. Integendeel. De fiscale minderontvangst voor de overheid is slechts een fractie van de opbrengst voortvloeiende uit de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen. De GOM-West-Vlaanderen heeft uitgerekend dat bijvoorbeeld een investe-

ring van vijf miljoen met de creatie van één arbeidsplaats de overheid 64 000 frank kost, maar wel 908 000 frank opbrengt. Met andere woorden één frank kosten tegenover 14 frank opbrengst.

Als de regering, zoals formeel beloofd in 1988, de reconversie-vennootschappen tot einde 1992 in stand houdt, zou dat, als de huidige groeitenden zich doorzet, nog eens ongeveer 2 000 arbeidsplaatsen opleveren of een budgettair voordeel voor de centrale regering van 1,6 à 2 miljard frank. Aangezien het tewerkstellingseffect nog altijd het rijk ten goede komt en niet de Gewesten, verwachten wij dat de centrale regering initiatieven neemt om de economische expansie in de Gewesten te ondersteunen.

Mevrouw de staatssecretaris, zelfs als er van de fiscale gunstmaatregelen misbruik wordt gemaakt, lijkt het mij nog altijd beter te zijn strengere controles in te voeren, dan door met één pennetrek een doeltreffend beleidsinstrument te schrappen.

Aangezien de reconversie van de Westhoek en andere ontwikkelingsgebieden nog lang niet klaar is en de reconversie-vennootschappen daartoe een belangrijk instrument zijn, ook budgettair interessant, verzetten wij ons tegen het voornemen van de regering om de fiscale stimuli in deze sector af te schaffen.

Retroactiviteit en gebrek aan continuïteit op fiscaal, economische en sociaal vlak schrikken kandidaat-investeerders af. De artikelen 18 en 19 van de programmawet komen volgens ons neer op een contractbreuk tegenover de Westhoek en andere ontwikkelingsgebieden. Deze contractbreuk zal een zware hypotheek leggen op de ontwikkeling van deze gebieden.

Daarom zullen wij ons bij de stemming over deze programmawet onthouden, ondanks de vele positieve maatregelen die ze bevat. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. de Clippele.

M. de Clippele. — Monsieur le Président, le Sénat est de nouveau confronté à un projet gouvernemental, pompeusement intitulé loi-programme mais que j'appellerai « loi fourre-tout ». Ce projet contient, sous forme d'articles épars, un bon nombre de dispositions fiscales et non fiscales n'ayant aucun lien entre elles, d'aspect incohérent et qui ne reflètent aucune philosophie.

Je regrette profondément que, chaque année, ce gouvernement, comme les autres gouvernements précédents, adopte cette mauvaise habitude qui consiste à faire voter de tels projets de loi. De plus, le projet qui nous est soumis est très technique et le rapport y relatif ne nous a été communiqué que ce matin. J'estime que les discussions ont été menées trop rapidement et il est dommage que nous n'ayons pu examiner cette matière plus attentivement.

Chaque année, notre pays est inondé de modifications législatives qui sont rédigées dans un style souvent incompréhensible pour les fonctionnaires et les spécialistes eux-mêmes et qui ont pour effet de rendre notre législation de plus en plus complexe. Leur vice organique est d'accumuler, sans méthode et sans principe directeur, réforme sur réforme. Une loi est à peine votée qu'on admet qu'il faudra la modifier pour corriger les erreurs qu'elle recèle ainsi que les effets des réactions qu'elle provoque. Le mouvement perpétuel, en quelque sorte ! Et cela, alors que les investisseurs étrangers ne s'implantent que dans les pays offrant une législation fiscale suffisamment attrayante et suffisamment stable.

La remise en cause incessante de la fiscalité — fût-ce pour des raisons d'équité — est la façon la plus sûre de détruire la confiance des investisseurs.

Les projets de loi que vous déposez, madame le secrétaire d'Etat, ne sont pas suffisamment étudiés et mûris pour que vous puissiez présumer les vicissitudes qui sont susceptibles d'en découler. Vous semblez estimer qu'il sera toujours possible, à l'avenir, de corriger les erreurs.

Mevrouw de staatssecretaris, ik heb nog een opmerking in verband met de retroactiviteit. Het is op fiscaal gebied al een tijdje de gewoonte dat de wetten niet alleen betrekking hebben op de begroting van het volgende jaar, maar ook de gaten van het lopende jaar en van vroegere belastingwetten moeten vullen. Hieruit volgt dat het gezonde principe, dat de wet slechts voor de toekomst mag gelden, steeds vaker wordt genegeerd.

De programmawet bevat een groot aantal retroactieve maatregelen. Ik heb vastgesteld dat in deze programmawet drie van de vijf reeksen bepalingen retroactief in werking treden.

Het is totaal onaanvaardbaar dat een wet terugwerkende kracht heeft, bijvoorbeeld om vroegere betwiste toestanden te regelen, om praktijken te verbieden die volkomen wettelijk waren op het ogenblik dat er gebruik van werd gemaakt of om begrotingsbehoeften te dekken. Een dergelijke retroactiviteit heeft veel weg van « rechtsmisbruik ».

De heer Cooreman heeft hierover uitvoerig gesproken en ik zal bij dit punt dan ook niet langer blijven stilstaan.

Le point suivant concerne les centres de coordination. Si mes souvenirs sont bons, ils ont été créés à l'époque où M. Eyskens était ministre des Finances. Leur but était d'attirer les capitaux étrangers par l'octroi d'avantages fiscaux. Cependant, chaque année, ces avantages sont réduits — probablement a-t-on estimé que l'on s'était montré trop généreux au départ — et les règles régissant ces centres, modifiées.

Aujourd'hui le gouvernement ne demande plus au Parlement de modifier les règles. C'est pire, il demande des pouvoirs spéciaux pour pouvoir mieux définir les « activités » de ces centres. Dès lors, à l'avenir, le gouvernement pourra toujours, sans en référer au Parlement, déterminer soit dans un sens, soit dans l'autre, les activités de ces centres. A force de modifier les règles du jeu, l'Etat belge détruit la confiance des investisseurs étrangers. C'est fort regrettable pour la réputation de notre pays, situé à un endroit stratégique de l'Europe, voire du monde. Il est probable que désormais les investisseurs étrangers hésiteront à s'installer dans notre pays en raison des changements continuels apportés aux règles fiscales. Ce n'est pas le cas dans d'autres pays comme l'Angleterre, par exemple, où, d'après un dicton : *Old taxes are the best*, les vieux impôts que l'on connaît bien sont les meilleurs. Il n'en va pas ainsi, chez nous, et c'est regrettable pour tout le monde.

J'aborde à présent l'indexation cadastrale.

Je vous rappelle que la loi sur la péréquation cadastrale a été votée en 1979 et appliquée en 1980. Malheureusement très mal conçue, cette loi a suscité 300 000 réclamations. Par voie de conséquence, les fonctionnaires du cadastre ont dû examiner et instruire 300 000 dossiers. C'est la raison pour laquelle la péréquation cadastrale suivante, qui devait intervenir en 1985, a d'abord été reportée en 1990 et ensuite au 1er janvier 1994. Ces reports ont été, je suis persuadé, demandés par des fonctionnaires du cadastre.

Entre-temps, le gouvernement propose une indexation des revenus cadastraux de 5,3 p.c.

Si je puis marquer mon accord sur le principe, je tiens toutefois à émettre plusieurs observations.

Premièrement, cette indexation se fera d'une façon intégrale, homogène, sur l'ensemble de tous les revenus cadastraux alors que certains secteurs — comme celui des forêts — éprouvent d'indéniables difficultés. En effet, suite aux tempêtes de 1988 et de 1989, la rentabilité des forêts est sujette à caution. J'ai, sous la main, une étude réalisée, en 1971, par la Kredietbank — *in tempore non suspecto* donc — qui compare les prix de vente du bois sur une période de vingt ans, c'est-à-dire de 1950 à 1970. Par exemple, le mètre cube de pin était vendu, en 1950, à 425 francs; en 1970, son prix avait très peu varié: il se montait, en effet, à 500 francs. Le mètre cube de chêne était vendu, en 1950, à 650 francs; en 1970, son prix se montait à 850 francs à peine. Cela signifie que la rentabilité des forêts, qui était stable, est devenue négative suite aux calamités de ces dernières années. Je regrette vraiment que, dans ce secteur, vous appliquiez une augmentation de 5,3 p.c.

Deuxièmement, le gouvernement ne prévoit pas une réadaptation proportionnelle du précompte immobilier. Je crains que la plupart des communes ne profitent tout simplement de l'augmentation de 5,3 p.c. En commission, vous m'avez répondu que ce problème relevait de l'autonomie communale. Pourtant, en 1980, lorsque la péréquation cadastrale a été appliquée, le gouvernement est intervenu, auprès des communes, dans le sens d'une réadaptation proportionnelle: si les revenus cadastraux doublaient, les précomptes immobiliers diminuaient proportionnellement de la moitié. Je ne vois pas pourquoi vous ne pourriez pas agir dans le même sens dans le cas présent.

Troisièmement, je constate une discrimination entre la taxation des revenus immobiliers par rapport aux revenus mobiliers. Cette indexation de 5,3 p.c. accentuera encore la discrimination entre ces deux types de revenus.

Les revenus mobiliers bénéficient déjà d'un précompte libératoire de 25 p.c., sous l'impulsion du ministre De Clercq. Ce précompte mobilier a été réduit à 10 p.c. sur les obligations. De plus, les revenus mobiliers ont une fâcheuse tendance à s'évanouir en cas de décès et sont donc fort peu touchés par les droits de succession.

Par contre, la taxation des revenus immobiliers est nettement plus importante. D'une part, le revenu cadastral ou le revenu réel est globalisé avec tous les autres revenus et, d'autre part, le précompte immobilier n'est imputé qu'à 12,5 p.c., ce qui entraîne une seconde taxation, sur un même revenu, pour tout ce qui excède 12,5 p.c. En outre, l'immeuble, visible par définition, ne peut échapper aux droits de succession, ceux-ci étant les plus élevés d'Europe: 80 p.c. à partir du septième million entre personnes sans lien de parenté.

La question du logement s'inscrit dans cette problématique. Un projet de loi est actuellement en gestation car le nombre de logements à loyer modéré est jugé insuffisant. Je crains que cette indexation cadastrale n'amplifie la crainte des propriétaires à investir dans ce genre d'immeubles. Vous auriez dû, au contraire, prévoir une diminution.

J'en viens à un dernier point relatif à l'article 66 qui prévoit la prorogation de la loi du 22 décembre 1989 concernant les loyers. Je déplore que le délai de prorogation prévu ne soit que de deux mois car la discussion d'un projet aussi fondamental prendra sans doute beaucoup plus de temps. J'apprends, en effet, que la commission de la Justice de la Chambre examine seulement l'article 2.

Je tiens également à attirer votre attention sur certaines situations inéquitables qui ne manqueront pas de se faire jour. Je prends l'exemple d'un propriétaire dont le bail expire le premier février 1991 et qui, entre-temps, reloue le logement à un autre locataire au moyen d'un nouveau bail. La prorogation fera en sorte que le bail d'origine continuera à s'appliquer, malgré la signature d'un nouveau contrat et ce, en toute bonne foi. Le nouveau locataire ne sera donc pas protégé par un bail, tout en ayant peut-être renoncé à celui de son logement précédent. Ces situations en cascade risquent de susciter un certain nombre de procès dont le paiement des dommages et intérêts éventuels incombera finalement au propriétaire, pourtant de bonne foi.

Je regrette qu'une loi qui change les règles du jeu entraîne des iniquités que je ne puis admettre. C'est une des nombreuses raisons pour lesquelles mon groupe votera contre ce projet.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Arts.

De heer Arts. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal dit ontwerp goedkeuren in de overtuiging dat de regering de niet-retroactiviteit van de wetgeving als principe handhaaft. De wijziging die de Kamer aan artikel 18 van het ontwerp heeft aangebracht, beantwoordt weliswaar slechts gedeeltelijk aan de noden van de provincie Limburg, maar is toch principieel aanvaardbaar.

Ik wil hier ook de waarheid tot haar recht laten komen. Toen de teksten in juli jongstleden bekend werden, heeft men in Limburg scherp gereageerd. De meerderheidspartijen hebben deze reactie gesteund. Vandaag schrijft men echter dat onze collega's van de PVV de enige voorvechters zijn geweest.

Is het waar, mevrouw de staatssecretaris, dat u in de periode van juli 1990 tot na de behandeling in de kamercommissie enige druk van Limburgse PVV-collega's hebt ondervonden om uw ontwerp te wijzigen?

De heer Moens. — Dat staat in de liberale kranten.

De heer Arts. — Dat laat ik voor uw rekening, collega.

Mevrouw de staatssecretaris, de waarheid is dat u de toegeving hebt gedaan. U hebt erbij gewonnen en wij zijn u daarvoor dankbaar, niet onszelf, noch iemand anders.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Deprez.

De heer Deprez. — Mijnheer de Voorzitter, de huidige manier van werken, zowel in openbare vergadering als in de commissie verbaast mij enigszins.

Desalniettemin wil ik de rapporteur, de heer Weyts feliciteren. Hij is bijna de « huisrapporteur » geworden van de commissie voor de Financiën. Hij is het dus gewoon om in moeilijke omstandigheden te werken. Deze keer hebben wij ons werk bijzonder laattijdig moeten aanvatten, zij het dan nog gelijktijdig met de besprekingen in de commissie en in de openbare vergadering van de Kamer.

Eerst beschikten wij zelfs niet over een tekst. Later was er wel een tekst, maar wij wisten dat deze wellicht na de bespreking in de openbare vergadering nog zou worden gewijzigd, aangezien het niet uitgesloten was dat amendementen in verband met de elektriciteitssector, zouden worden ingetrokken. Dit is een ongehoorde werkwijze.

De voorzitters van de assemblies hebben daarop gewezen en verdenken de regering ervan deze werkmethode bewust te gebruiken om de goedkeuring van moeilijke ontwerpen te bespoedigen. Persoonlijk vind ik dat zij de regering te veel eer aandoen. De regering doet dat helemaal niet bewust. Zij geeft enkel blijk van gebrek aan slagkracht, coördinatievermogen en managementscapaciteiten.

Het conflict met de elektriciteitssector wijst trouwens in dezelfde richting. Er bestond een akkoord tussen de regering en de elektriciteitssector. In de Kamer werden amendementen ingediend, wat het goed recht is van de leden. De regering oordeelde aanvankelijk dat deze amendementen niet raakten aan het bestaande akkoord, maar zij kwam achteraf tot de conclusie dat dit wel het geval is. Nu wijst men de elektriciteitssector met de vinger, omdat die oordeelt dat het akkoord wordt geschonden. Eigenlijk had de regering zelf moeten weten of de amendementen mochten worden aangenomen. Ik heb dus de indruk dat men al te lichtvaardig tewerk is gegaan en men achteraf op zijn woorden is moeten terugkomen. Dat laat een pijnlijke indruk na en dat is wat mij het meest tegen de borst stuit.

Ik ga even nader in op de indexering van het kadastraal inkomen als compensatie voor het uitstellen van de perikwatie. Tegen dit principe kan weinig worden ingebracht. Vooral nu een aantal belastingschalen zijn geïndexeerd, is het normaal dat de belastbare basis voor onroerende fiscale ontvangsten eveneens wordt geïndexeerd, met andere woorden, dat deze mee evolueert met de tijd en met de waardevermeerdering. Ik geef toe dat het ook kan gaan om een waardevermindering, maar dat is dan een schoonheidsfoutje van deze techniek. In de meeste gevallen, gaat het wel degelijk om een vermeerdering.

Deze techniek zal meebrengen dat de lokale besturen, provincies en Gewesten minder vlug of misschien zelfs helemaal niet meer hun toevlucht moeten nemen tot verhoging van de opcentiemen op de onroerende voorheffing, omdat de belastbare basis geregeld wordt aangepast. Graag kreeg ik wel van de staatssecretaris de bevestiging dat de kadastrale inkomens slechts worden geïndexeerd voor de berekening van de onroerende voorheffing. Ik kan het in dit opzicht eens zijn met collega Moens. Kan de staatssecretaris dus bevestigen dat deze indexering geen gevolgen heeft voor de vermindering van de onroerende voorheffing wegens bescheiden woning, voor de toepassing van de verminderde registratierechten of voor de berekening van de pacht prijs?

Mijn laatste punt handelt over de reconversievennootschappen. Ik geef nog eens duidelijk het CVP-standpunt. Wij gingen akkoord met de opheffing van de maatregelen met fiscaal voordeel op 23 juli 1990, dus op het ogenblik van de afkondiging. Ik heb overigens de indruk dat velen het ermee eens zijn dat retroactiviteit, gekoppeld aan de afkondiging op het ogenblik dat de regering de beslissing neemt, een valabele manier van werken is. Bovendien moet de retroactiviteit op een genuanceerde manier worden benaderd, waarvoor nu geen tijd is. Misschien gebeurt dat later wel eens.

Wij hebben de indruk dat de regering wat al te gemakkelijk omspringt met de principes, en niet altijd even nauwkeurig nagaat welke gevallen geregeld moeten worden, en waar retroactiviteit kan worden aanvaard en waar niet. Volgens mij kan retroactiviteit slechts worden aanvaard op voorwaarde dat de wet vóór het

einde van de belastbare periode wordt gepubliceerd. Bovendien treed ik de voorzitter van de commissie bij die zegde, dat zelfs dan niet voor alle gevallen retroactiviteit mag gelden.

Wij waren het ermee eens dat geen nieuwe reconversievennootschappen konden worden opgericht vanaf 23 juli jongstleden omdat de conjunctuur toen gevoelig was verbeterd. Op het ogenblik is er evenwel een ommekeer van de conjunctuur en de investeringsplannen van de industrie zijn sterk verminderd of in de meeste gevallen zelfs tot niets herleid. Dat zal zwaar aankomen in de ontwikkelingszones, vooral wanneer men weet dat er net over de grens grote investeringsstimuli worden geboden. Uit ervaring weet ik dat dergelijke investeringsstimuli zeer aantrekkelijk zijn voor buitenlandse kandidaat-investeers.

Ook de regering heeft ingezien dat de omstandigheden zijn veranderd. Zij besliste het oorspronkelijk wetsontwerp te amenderen en tot eind 1992 kapitaalsverhogingen toe te staan. Bovendien kunnen tot het eind van dit jaar nog reconversie-maatschappijen worden opgericht, mits FIV-steun.

Ik vind de maatregelen van het ontwerp zeer goed, maar ik betreurt dat zij worden beperkt tot kapitaalsverhogingen. In streken waar men door omstandigheden minder reconversie-maatschappijen heeft kunnen oprichten, omdat ze niet werden geconfronteerd met bijvoorbeeld de noodzaak van reconversie van een steenkoolmijnsector, kunnen ook minder kapitaalsverhogingen worden doorgevoerd. Bovendien is het belangrijk dat de reconversie-maatschappijtechniek ook in Limburg mogelijk blijft tot eind 1992. Aldus zou in het buitenland worden erkend dat er continuïteit is in het Belgisch fiscaal beleid.

Ten tweede zou het concurrentievermogen behouden blijven in de huidige omgekeerde conjunctuurbeweging.

Ten derde zou het mogelijk blijven in de achtergebleven gebieden te investeren.

Mevrouw de staatssecretaris, ik zou wel eens willen weten wat er van de in juli 1990 beoogde besparingen overblijft na het regeringsamendement. Ik ben er diep van overtuigd dat het bijzonder weinig is. Dit is een reden te meer de mogelijkheid nieuwe reconversie-maatschappijen op te richten in alle ontwikkelingsgebieden van ons land open te houden, zij het mits beperkende voorwaarden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Demeester.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, toegevoegd aan de Minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, zoals alle sprekers dank ik de rapporteur en ook degenen die hebben meegewerkt aan het totstandbrengen van het verslag. Dit verslag is in een bijzonder korte tijdsspanne opgemaakt, maar niettemin is goed werk geleverd.

Ik dank trouwens ook alle leden van de commissie, en de voorzitter in het bijzonder, voor de wijze waarop zij hebben gewerkt. Zoals de Voorzitter en ook andere leden van de Senaat terecht hebben opgemerkt, is deze wijze van werken niet de meest ideale, om niet te zeggen, zoals de heer Moens, dat deze manier van werken niet meer mag worden herhaald.

De techniciteit van ontwerpen als deze — of het nu gaat om fiscale of niet-fiscale bepalingen — is dermate groot dat er voldoende tijd aan moet worden besteed. De leden van de commissie hebben, ondanks de korte tijdsspanne, goed werk geleverd door doordringende vragen te stellen. Ze zullen voor de senatoren en de publieke opinie die het verslag later inkijken, bijzonder verhelderend zijn bij de interpretatie van de wet.

Mijnheer de Voorzitter, het middaguur is al voorbij. Ik dank degenen die de moeite doen om te blijven luisteren en ik zal dan ook pogen om in een kort tijdsbestek te antwoorden. Ik wil nochtans op een vijftal elementen ingaan.

Eerst wil ik even ingaan op de vraag hoe wij de doelstellingen bereiken die wij hebben uitgestippeld in de begroting 1991, waar deze programmawet bij aansluit.

De fiscale programmawet voor de begroting 1991 werd tijdens het begrotingsconclaaf uitgetekend in het kader van een politieke tot structurele aanpassing van onze economie, met als doel de

sanering van de overheidsfinanciën, de activering van de arbeidsmarkt en vervolgens de modernisering van de geld- en kapitaalmarkt.

Wij worden vandaag geconfronteerd met de resultaten van het OESO-rapport. Uit cijfers, niet alleen ontleend aan dit OESO-rapport, maar ook aan de economische begroting van 25 oktober jongstleden, wordt in België voor 1990 een reële economische groei van 3,7 pct. verwacht. Daarmee doet België het beter dan Frankrijk, met een groei van 2,5 pct., en Nederland, met een groei van 3,4 pct. Duitsland scoort uiteraard nog hoger en verwacht in 1990 een groei van 4,3 pct.

Zowel het meest recente OESO-rapport als de Europese Commissie voorspellen voor 1991 een groeivertraging naar 2,2 à 2,3 pct. Dit wordt het scenario in de hele Europese Gemeenschap. Voor 1992 ligt een lichte heropieving in het verschiet. Dit zal natuurlijk afhangen van vele omstandigheden en vooral van de ontwikkelingen in de Golf. Vandaag kunnen wij echt niet zeggen hoe de situatie daar in de komende weken en maanden zal evolueren. In alle prognoses voor 1992 wordt voor België rekening gehouden met een groei van 2,6 à 2,7 pct.

1990 was zeker een jaar van financiële innovaties. Zo was er de afschaffing van de dubbele wisselmarkt, de verlaging van de roerende voorheffing, het dynamischer schuldbeheer en de koppeling van de Belgische frank aan de Duitse mark. Het ontwerp tot hervorming van de financiële markten werd nu ook in de Kamer goedgekeurd.

Ook dit was een belangrijk initiatief. De hervorming van de openbare kredietinstellingen, waaraan thans in de senaatscommissie wordt gewerkt, houdt eveneens belangrijke wijzigingen in.

Inzake belastingen wordt de huidige politiek voortgezet. Wij blijven werken aan een verruiming van de belastbare grondslag met als doel de verlaging van de belastingtarieven. Dit staat trouwens ook in de aanbevelingen van de OESO die vandaag bekend werden. Vele leden hebben ook in de commissie gewezen op de noodzaak hiervan. Daarom bevat het ontwerp talrijke maatregelen ter bestrijding van de fiscale spijtschnologie. De modernisering en « professionalisering » van de administratie zijn uiteraard ook belangrijke pijlers van het beleid van het departement van Financiën, en van de hele overheid trouwens.

Ik ga nu in op de maatregelen inzake de reconversie-maatschappijen, waarover de heren Capoen, Arts en Deprez hebben gesproken. Mijnheer Arts, sommige mensen doen zich inderdaad voor als de grote voorvechters van de reconversie-maatschappijen, die vooral in Limburg te vinden zijn. Welnu ik heb die mensen vroeger nooit gehoord. De regering heeft nochtans op 23 juli haar intenties in dit verband meegedeeld, op een moment dus dat wij nog niet geconfronteerd werden met de moeilijkheden in de Golf. U en vele van uw collega's hebben inderdaad op een bepaald ogenblik gewezen op de risico's voor die reconversie-maatschappijen die opgericht zijn en functioneren en die bepaalde kapitaalverhogingen voorzien hebben in hun financiële planning. Wij hebben daar rekening mee gehouden.

Wij hebben dus een nieuw evenwicht gezocht. Er mogen geen nieuwe reconversievennootschappen worden opgericht na 23 juli 1990. Reconversievennootschappen met steun van het Fonds voor industriële vernieuwing mogen nog worden opgericht tot het einde van dit jaar. Voor de bestaande reconversie-maatschappijen mag er tot het einde van 1992 nog een kapitaalsverhoging gebeuren op voorwaarde dat per vijf miljoen frank investering er een voltijds werkzoekende die minstens zes maanden werkloos was, wordt aangeworven.

Mijnheer Deprez, ik begrijp uw kommer en zorg voor West-Vlaanderen.

De heer Deprez. — Mevrouw de staatssecretaris, ik had het niet alleen over West-Vlaanderen, maar over alle reconversiegebieden te lande. In de commissie had ik een amendement ingediend, maar ik zal het niet opnieuw indienen in openbare vergadering. In de commissie was er geen meerderheid voor mijn amendement en ik zal mij neerleggen bij die democratische meerderheid. Ik blijf echter de huidige maatregelen betreuen, zeker daar er van de beoogde besparingsmaatregelen niets meer overblijft.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Financiën, toegevoegd aan de minister van Financiën. — Dat er van de besparingen niets meer overblijft, spreek ik tegen. Ik geef wel toe dat de regering naar aanleiding van de begrotingscontrole zal moeten nagaan hoe zij voor streken met bijvoorbeeld een grote werkloosheid, nieuwe incentives kan creëren. Uit de jongste cijfers blijkt inderdaad dat de werkloosheid niet meer afneemt, integendeel. Wij zullen dat probleem dus opnieuw moeten bekijken. Wij zullen dus een nieuwe formule moeten vinden, enigszins verschillend van de maatregelen genomen ten opzichte van de reconversie- en innovatiemaatschappijen die conjunctuurgebonden waren.

De heer Hatry die niet meer aanwezig is, heeft op een charmante, maar overtuigende manier willen aantonen dat de regering op een incoherente en inconsequente manier werkt. Was hij hier geweest, dan zou ik hem gezegd hebben dat de regering beter werkt dan wordt vermoed.

Op het ogenblik telt ons land 225 erkende coördinatiecentra. 75 coördinatiecentra hebben een aanvraag ingediend om als dusdanig erkend te worden. Voor sommige liggen de stukken al ter ondertekening klaar. Of alle aanvragers aan de voorwaarden voldoen, is natuurlijk iets anders. Daar gaat het nu niet over. Toch stel ik vast dat, ondanks de huidige omstandigheden en de wetgeving van vandaag, de formule van de coördinatiecentra aantrekkelijk blijft voor de internationale gemeenschap.

Vele sprekers, onder wie de heer Cooreman, voorzitter van de commissie voor de Financiën, de heren Van Thillo, de Clippele en Deprez, hebben belangrijke opmerkingen gemaakt over de datum van inwerkingtreding van de verschillende maatregelen vervat in dit ontwerp of over de retroactiviteit. Ik ben zeker geen voorstander van de retroactiviteit. Ik zal pas tevreden zijn over onze wetgeving als de wetten in werking treden dadelijk nadat ze zijn goedgekeurd in het Parlement.

Over de wijze waarop de wetgeving tot stand zal komen, wil ik toch even uitweiden. De regering heeft dit keer gebruik willen maken van het «afkondigingseffect», door de datum van de afkondiging van 23 juli 1990 te laten samenvallen met de datum van inwerkingtreding. In het verleden is het vaker gebeurd dat en enerzijds het budgettaire effect van fiscale maatregelen geheel of gedeeltelijk wegviel en dat anderzijds een beperkt aantal belastingplichtigen op de wetgeving konden anticiperen omdat ze over voorkennis beschikten. Overigens waren in de commissie vrij veel leden bekommerd om dit probleem.

Indien de regering in de toekomst nog gebruik wenst te maken van een dergelijk afkondigingseffect, moet de beslissing van het begrotingsconclaaf onmiddellijk in het *Belgisch Staatsblad* worden medegedeeld.

Teneinde tegemoet te komen aan het advies van de Raad van State, zullen alle nodige inspanningen worden gedaan, en we hebben reeds de nodige schikkingen getroffen, om de programmawet nog voor het einde van het jaar in het *Belgisch Staatsblad* te publiceren. De Raad van State heeft voor een aantal maatregelen trouwens gevraagd om voldoende verantwoording te geven, ook in de memorie van toelichting, wat wij hebben gedaan.

Tenslotte heeft de Raad van State herhaald dat de fiscale wetgever het recht heeft om in bepaalde gevallen uit te maken of de retroactiviteit gerechtvaardigd is. Ik zal daarvan straks één voorbeeld geven.

Ook in de wet van 22 december 1989 werd geen strafbepaling opgenomen voor het manipuleren van de afsluitdatum van het boekjaar. De regering heeft geoordeeld dit te moeten rechtzetten. Zij ontleemt de belastingplichtige de mogelijkheid de afsluitdatum van zijn boekjaar te wijzigen met de bedoeling een aantal maatregelen te omzeilen.

Ik zal aan de hand van één voorbeeld aantonen dat wij in de toekomst wellicht nog genoodzaakt zullen zijn bepaalde vormen van retroactiviteit in de wet in te schrijven. Wij stellen vast dat bepaalde constructies worden opgezet louter en alleen om geen belastingen te moeten betalen. Ik denk hier concreet aan de verenigingen in deelneming, waarover de administratie ons meedeelt dat zij dit jaar, indien er geen maatregelen worden genomen, hierdoor 500 miljoen minder zullen ontvangen. Zij zullen met andere woorden 500 miljoen belastingen niet betalen. Het is dus voor de

regering een sociale plicht hieraan iets te doen, ten opzichte van al de anderen die wel hun belastingen betalen. Ook leden van de PVV-fractie hebben gezegd dat er een logische verdeling moet zijn. De regering moet hier dus retroactief optreden. Indien deze programmawet nog voor het einde van het jaar in het *Belgisch Staatsblad* kan worden gepubliceerd, en daarmee ga ik in op de opmerkingen van de heer Deprez, zal nog voor het einde van het jaar vaststaan wat geldig is in het belastbaar tijdperk. Ik haal dit voorbeeld aan omdat dit de overheid 500 miljoen kost.

Anderzijds hebben wij lang moeten nadenken en discussiëren over de sociale maatregel voor alleenstaanden met kinderen, waarbij de alimentatierenten, die soms worden uitbetaald, meer mogen bedragen dan voorheen zodat het kind nog als ten laste kan worden beschouwd. Wij hebben berekend dat dit de overheid 200 miljoen zal kosten. Wanneer we de eerste maatregel waardoor voor 500 miljoen aan belastingen wordt omzeild, en de tweede sociale maatregel tegenover elkaar plaatsen, meen ik toch te mogen spreken van een rechtvaardige beslissing. Ik hoop dat wij de inwerkingtreding op deze manier niet meer hoeven te hanteren, maar dan zullen wij een preventiebepaling in de wetgeving moeten inschrijven.

Einstein schreef ooit: «Voor het invullen van belastingformulieren moet je een filosoof zijn. Dat is voor een wiskundige veel te moeilijk.» Ik vermoed dat hij bedoelt dat je daarop filosofisch moet reageren, en dat wiskundigen en ingenieurs daartoe mischien niet in staat zijn.

Alleszins is de fiscale wetgeving het voorbije decennium zeer ingewikkeld geworden. De wetbepalingen veranderen steeds sneller en worden steeds moeilijker. Zelfs voor specialisten zijn ze in een eerste lezing vaak niet te begrijpen. De leden van de Senaat moeten inderdaad voldoende tijd krijgen om een ontwerp van wet te onderzoeken, zodat ze met kennis van zaken erover kunnen stemmen.

Er zijn verschillende oorzaken voor de stortvloed van fiscale bepalingen. Enerzijds tekenen zich nieuwe ontwikkelingen inzake fiscaliteit af op het Europees vlak, anderzijds is er de toenemende mobiliteit van de ondernemingen, die meer en meer aan «fiscaal toerisme» doen.

Voor de vennootschapsbelasting is er bovendien vooral het fenomeen van de fiscale spijstechnologie, de *fiscal engineering*. Daardoor wordt de groei van de fiscale ontvangsten, die wij in België een tijd gekend hebben, afgeremd. De wetgever wordt voortdurend gedwongen om telkens opnieuw ontstane gaten te dichten. Dit is vorig jaar bij de behandeling van de fiscale wetgeving ook al gezegd. Vaak waren wij niet in staat om te voorzien waar de nieuwe gaten zouden ontstaan, zelfs niet in de eerste periode van toepassing. Om de toevloed van al deze constructies in te dijken, heeft de overheid de jongste jaren een indrukwekkende reeks wetbepalingen gecreëerd. Wij hebben dat «reparatiewetgeving» genoemd, een term die komt uit de kringen van de grote fiscale specialisten.

Wij hebben in België niet dezelfde mogelijkheden als in Nederland, waar de fiscale administratie de bevoegdheid heeft om de wetgeving te interpreteren en te beoordelen. Daar bestaat niet zoiets als de Brepolsdoctrine, die de belastingplichtige toelaat de minst belastbare weg te kiezen, indien hij de juridische consequenties ervan draagt.

In Nederland bestaat een preventieve wetgeving, die precies belet dat dergelijke constructies worden opgezet. Als wij dit ook in België willen, moeten wij preventieve wetbepalingen invoeren die de belastingplichtige verbieden gebruik te maken van de wet op een manier die de wetgever helemaal niet heeft bedoeld. Daarom moeten wij zo spoedig mogelijk nadenken over het begrip «economische realiteit» in onze fiscale wetgeving. De administratie en de rechtbanken moeten hierdoor een middel krijgen om na te gaan of een constructie, naast een juridische achtergrond, ook nog een economische verantwoording heeft. Als die twee duidelijk juist en verantwoord zijn, zullen wij niet meer op dezelfde manier als in het verleden gaten moeten blijven dichten.

Men vindt dit trouwens ook terug in recente richtlijnen van de Europese Gemeenschap, onder meer betreffende de moeder-dochter-fusie. Er wordt uitdrukkelijk verwezen naar de mogelijkheid voor de Staten om een anti-misbruikbepaling in te voegen.

Het hoofddoel hiervan is ervoor te zorgen dat geen belastingontwijking en/of belastingfraudes worden georganiseerd, maar alles beoordeeld wordt op zijn economische realiteit. Als we in België inderdaad een dergelijk preventief anti-misbruikbeleid voeren, moet dit uiteraard gekoppeld worden aan de mogelijkheid tot *rulings*, dit wil zeggen het sluiten van overeenkomsten met de administratie op basis van de interpretatie van de wetgeving. Een dergelijke *ruling*-overeenkomst is bindend voor beide partijen, wat de rechtszekerheid ten goede komt.

Ik wil nog enkele woorden zeggen over het kadastraal inkomen, omdat de heer Deprez er uitdrukkelijk vragen over heeft gesteld. Wij hebben ook in het verslag goed nagegaan hoe deze bepaling is geformuleerd. Zoals de heer Moens heeft gezegd, geldt het geïndexeerd kadastraal inkomen voor de personenbelasting en de onroerende voorheffing. Er verandert niets wanneer het gaat over het zogenaamd klein beschrijf, voor het bepalen of het om een sociale woning gaat of voor alle andere gevallen die hier niet in deze wetgeving zijn opgesomd, bijvoorbeeld voor het bepalen van de pachtprijs. Voor dit alles wordt het bestaande kadastraal inkomen behouden.

Tot zover een poging om in het kort toch op een aantal zeer belangrijke uiteenzettingen in te gaan. Ik hoop en geloof dat bijna

allen met overtuiging dit ontwerp zullen goedkeuren. Ik wijs er nogmaals op dat ik er in de toekomst naar zal streven, voor zover ik dit kan beïnvloeden, om wetsontwerpen inzake fiscaliteit tijdig in te dienen, zodat de parlementsleden ruim de tijd krijgen om hierover uitvoerig van gedachten te wisselen en zo te komen tot een goede, verstaanbare wetgeving. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 15 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 13 h 25 m.*)

(*La séance est levée à 13 h 25 m.*)